Historische Kring Eemnes

1980

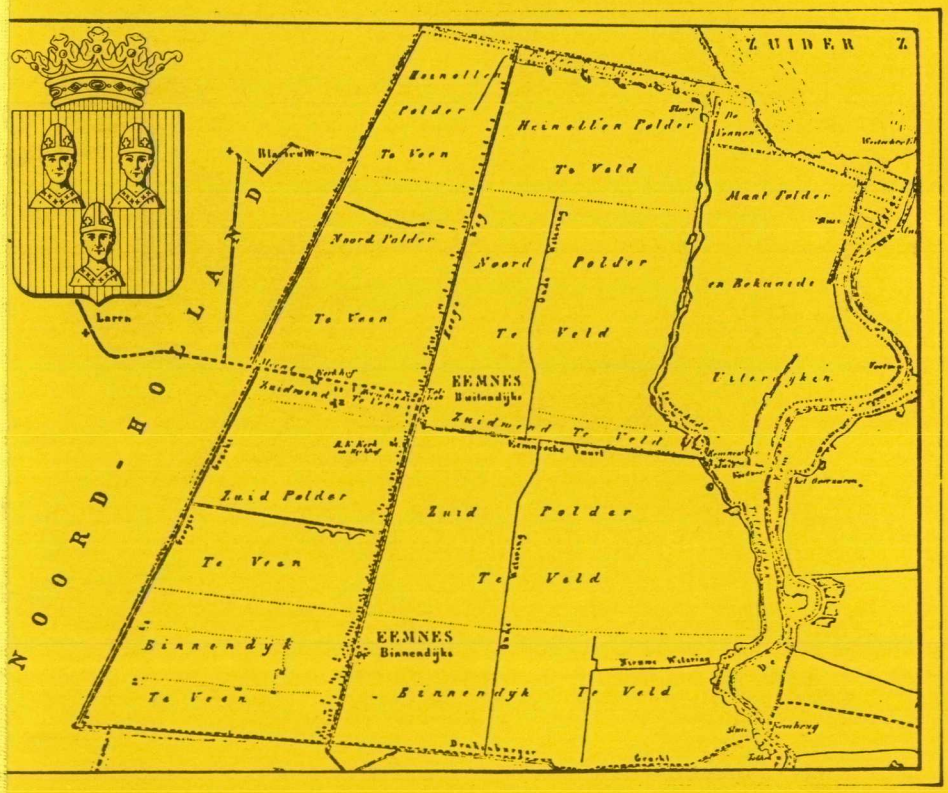

Historische Kring Eemnes

jaargang 2 no. I

redaktie -koördinator: Gijs Vlamings, Ploeglaan 22

Nieuwjaarswens

Een nieuw jaar, een nieuwe redaktie en nog steeds het jeudige élan van onze beginnende historische kring, dat zijn de gedachten die in mij opkomen bij het schrijven van een voorwoordje voor dit eerste nummer in 1980. Goede ontwikkelingen, wandt diverse werkgroepen gaan het onderzoek van de Eemnesser historie tot inzet maken van velen!
Daarnaast is het bestuur druk bezig een goede rechtspositionele en financiële grondslag te leggen voor onze kring en worden kontakten gelegd met naburige historische kringen. Als we allen blijven zorgen voor een toename van ons ledental en velen aktief blijven in bestuur, redaktie en werkgroepen, dan zal onze Historische Kring Eemnes uitgroeien tot een bloeiende vereniging! Laat dit mijn late, maar welgemeende nieuwjaarswens zijn.

Jan Out.

Bestuur

Voorzitter	J.V.M. Out, Raadhuislaan 87, tel.87153
vice-voorzitter	A.M. Veth, Raadhuislaan 51 tel.83131
secretaris	G.A.M. van Wijk-Blom, Raadhuislaan 39, tel. 14689
penningmeester	J. Nobbe, Plantsoen 18, tel. 15753
bestuurslid	M.G.C.C. Achthoven-Hermeler, Fazantenhof 12 , tel. 89856

Wat een dagboek vertelt.....

Onlangs kreeg ik van de heer J.W. van Sante uit Zaandijk een brief, waarin hij schreef, dat hij met de bewerking van een dagboek van een zekere Aafje Meynderts Gijsen bezig was. Aafje was de toen 21-jarige dochter van een Zaandamse houthandelaar en zij leefde van 1752-1780. Zij had haar dagboek bijgehouden in de jaren 1773-1775. In dit laatste jaar was zij 14 dagen uit logeren geweest bij een in 's-Graveland verblijvende Amsterdamse familie.
Op woensdag 12 juli was zij met hen in de omgeving uit rijden gegaan. Zij waren via Eemnes een kijkje in Soestdijk gaan nemen. Letterlijk schrijft zij hierover:
"'s-Middags aaten wij weer vroeg en ginge doen over Emenes na Soesdijk rijden. De weg was zeer vermakelijk, want de boekweyt stond in vollen bloeij. De plaats van Van der Dusse tot Emenes zaagen wij in voorbij rijden. Het huys dat op die plaas staad gelijkt na een palijs en overtrefd al de huysen die ik de vooriege dag gesien hadt, schoon aan de Vegt ook groote huysen staan. Wij troffen het ongelukkig met 't weer, want daar quam een zwaaren lugt opsetten terwijk wij een koppie tee dronken, zoo dat 't, doen wij meenden te wandelen, sterk begon te regenen en te onweeren. Doen de buy wat omgezet was ginge wij evenwel nog eens op de plaats van zijn Hoogheyd wandelen, die vrij groodt is. Aan verscheyde boomen zaagen wij marmeren borstbeelde hange van oude romijnsche kijsers. De burgemeester Duyts (die voorheen eygenaar van deesen plaats geweest is) nevens zijn vrouw, zijn vader en zijn grootvader waaren daar ook in marmer uytgehoude. De burgermeester hadt een staatsie paruyk op en een kante bef om, die superbee uytgehoude waaren. Verders bezaage wij de vijvers en wandelde doen weer na 't loosement. Wij hadden terwijl wij de plaats bezien hadden nog al wat reegewater gehadt, dog door 't geboomte en de parapluies die wij bij ons hadden, hinderde het ons wijnig. Van Soesdijk af reeden wij weer door Hilversum na 's-Gravelandt

en quamen over negenen tuys"
In deze tekst is o.a. sprake van het huis van Van der Dusse "tot Emenes". Wie was deze persoon en waar stond dat huis?
Jan Lucas van der Dussen, waarschijnlijk een Amsterdamse notabel, was "meesterknaap van houtvesterij van Gooiland" en was in deze hoedanigheid lid van het "College van de Houtvesterijen en de meesterknapen van Holland en Westvriesland", dat de overtredingen van het jachtrecht moest berechten. Hij had op 23 juni 1755 het huis en landgoed Groenveld van de Eemnesser ambachtsheer Pieter Cornelis Hasselaer gekocht voor een bedrag van ƒ 29.000,--. Heer Hasselaer was in financiële moeilijkheden geraakt en vertrok naar Indië om daar fortuin te maken.
Dat dit hem lukt, blijkt onder andere uit het feit dat hij na zijn terugkeer in Nederland. Groeneveld weer onmiddellijk terugkocht. Dat kon hij doen, omdat Van der Dussen inmiddels was overleden. Overigens bedroeg de terugkoopsom slechts ƒ24.000,--.
Hiermee merken we dat de meestal juiste informatie in het dagboek dit keer niet juist is: het landgoed was op 2 december 1773 opnieuw in het bezit van P.C. Hasselaer gekomen. Vreemd, dat de Amsterdamse familie dit niet wist: heer Hasselaer was in die tijd reeds burgemeester van Amsterdam!
Dat met "de plaats van zijn Hoogheyd" het lustslot van prins Willem V bedoeld is, zal eenieder voetstoots aannemen. Helaas, dit is niet zo! De aanduiding "burgemeester Duyts, die voorheen eygenaar van deesen plaats geweest is" zegt on dat dit niet kan. De Oranjes waren als sinds 1674 eigenaar van het jachtslot en dit werd van Jacob de Graeff gekocht. Nee, het bedoelde landgoed is De Eult. Het werd na de dood van de Amsterdamse burgemeester Willem Gideon Deutz, die op 27 juni 1757 overleed, in het openbaar verkocht. Dit naast het jachtslot Soestdijk liggend goed werd door prinses Anna van Engeland (weduwe van Willem IV) voor haar zoon Willem V op 17 juli 1758 gekocht. Het bekende Baarnse Bos maakt del uit van dit landgoed.

Het huis werd in 1881 op de stallen en het koetshuis na afgebroken. Deze gegevens vond ik o.a. bij T. Pluim Uit de geschiedenis van Baarn (blz. 105-210 t/m 214 en 205-206, een belangrijke bron ook voor de Eemnesser geschiedenis!

J.V.M. Out.

Het ontstaan van Eemnes

Lezing van A.P. de Klerk over de ontstaangeschiedenis van Eemnes (tot ca. 1450), gehouden op donderdag 17 januari 1980 voor de leden van de Historische Kring Baarne.

A.P. de Klerk, thans wetenschappelijk medewerker van het Geografisch en Planologisch Instituut der Vrije Universiteit te Amsterdam, schreef in 1974 een scriptie Een Streekdorp. Bijdrage tot de historische geografie van de gemeente Eemnes tot ca. 1450. In een afscheidsbundel b.g.v. het afscheid van Mevrouw Dr. M.K.E. Gottschalk van de Universiteit van Amsterdam vulde hij zijn visie op belangrijke punten aan. Van belang voor zijn nieuwe kijk op die geschiedenis was onder meer het boek De Cope van H. van der Linden (assen 1955) en Het Nederlands Landschap van Bijlhouwer (onlangs herdrukt).

Korte Inhoud:

Rond 1000/1100 was dit veenlandschap een wildernis (vgl. de plaats Wilnis , die dit nog aanduidt). Door verschillende faktoren ging men deze wildernissen in ontginging nemen:

a. de dichte bevolking van de van ouds ontgonnen zandgronden;
b. de voortgang van de techniek van ontginnen;
c. het streven van de diverse overheden (Graaf, Bisschop) om hun grondgebied uit te breiden;
d. de vele horigen, die hun zware verplichtingen wensten te ontvluchten.

De verkaveling van de veengebieden ging bij kontrakt (de cope) met de landsheer en geschiedde voor een eerlijke verdeling van de diverse kwaliteiten grond via een rechtlijnig patroon van percelen. Men ging uit van een ontginningslijn (een dijk, weg of wa-

terloop) en zette daarop stukken uit van ± 115 m, dwars daarop liepen de verschillende percelen, vaak tot een lengte van 1250 of 2500 m. Dit principe gold voor bijna geheel Nederland.
Vanaf de ontginningslijn gezien werd het eerste deel van de grond voor akkerbouw gebruikt en de houten boerderijk vond ook hierop haar plaats. Verderop was het weidegebied en achteraan bevond zich de nogwoeste grond. Na verloop van enige tijd kreeg men door het inklinken van de grond in het akkerbouwgedeelte last van het water. Men verplaatste nu de boerderij en ging op het voormalige weide-gebied akkers aanleggen; de naastliggende woeste grond werd nu veelal als weide ontgonnen. Zo kon men steeds een opschuiven konstateren. De woeste grond kwam bovendien in de belangstelling voor turfwinning, vooral in de 15/16e eeuw.
Hoe verliep dat alles in Eemnes?
Ook hier was rond 1100 de ontginning begonnen en wel vanaf de Eem ter hoogte van Eembrug (in de stukken lezen we in 1524 van een EMA, waarschaijnlijk Ter Eem of-wel Eembrug; overigens hadden vóór 1100 al enige personen recht op hooiland in dit gebied, waarvoor zij geld moesten betalen aan het Kapittel van Sint Jan te Utrecht en de Graaf van Holland). Toen men op de grens kwam van het Stichting en Holland (ter hoogte van de tegenwoordige Wakkerendijk) kwam men in moeilijkheden. Er werd van Hollandse kant in 1331 een verbod uitgevaardigd om verder te ontginnen en er werden palen neergezet en grachten gegraven. In 1339 kwam er echter een overeenkomsst met de graaf van Holland: een gebied met een noordgrens van ± 375 m en een zuidgrens (bij Eemnes-Binnen) van ± 1125 m werd in erfpacht gekregen. De woonhuizen werden erop verplaatst en de Eemnessers kwamen als Oost-Hollanders onder het gezag van de graaf van Holland. Waarschijnlijk werd kort hierna de Wakkerendijk aangelegd.
In 1356 werden de Oost-Hollanders door overdracht (met de nodige strubbelingen) van het gebied weer onderdanen van de Utrechtse bisschop. De landhonger van de ontginners was inmiddels nog steeds niet gestild: in korte tijd werd de Gooiergracht bereikt,

deze gracht was al in 1426 een vaart ter markering van de grens tussen Sticht en Gooiland.

Nog enkele losse notities:
- Het recht om elkaars land te betreden, nodig door de diverse perceelscheidingen, was erg ingewikkeld. In 1936 schreef prof. Mr. L.J. van Apeldoorn er een boekje De uitwegen in den polder van Eemnes over.
- In 1572 was het systeem van de weteringen al gereed.
- De Zuidwend is een beschermende dijk opzij (Sij-) van de ontginning om het water te keren (wend), misschien al vóór 1306 aangelegd. In het gebied waar de dijk lag, liggen nog herkenbare waaien, die door sommigen echter als turfputten worden aangemerkt.
- Eemnes; nes=landtong, is niet goed meer te verklaren, evenals de termen Eemnes-Binnen en Eemnes-Buiten. Diverse theorieën

Voor verslag J.V.M. Out.

Door storting van ƒ 6,75 op postgiro 1709103 t.n.v. A.P. de Klerk te Amstelveen kan bovengenoemde scriptie worden verkregen.

Kozakken op de Braadkamp

Als de aan oude Eemnessers vraagt, waarom men vroeger een van de zijstraten van de Laarderweg de Braadkamp heeft genoemd, weten zij te vertellen, dat er lang geleden Kozakken op die plaats hun vuren hadden, waarop ze hun vlees braadden. Historisch zijn deze verhalren niet altijd, ook zal zit er wel vaak een kern van waarheid in. Toen ik echter in het najaar van 1979 in het dagboek van de Hilversummer Albertus Perk (1795-1880) aan het bladeren was, raakte ik ervan overtuigd, dat het bovenstaande best eens waar kon zijn. De latere notaris, grondlegger van plaatselijke en regionale geschiedschrijving van Hilversum en het Gooi, noteerde namelijk als 18-jarige de gebeurtenissen die zich in 1813/1814 afspeelden bij de bevrijding van ons land van de Fransen.

Voordat we hem echter aan het woord laten even nog hoe die Fransen hier kwamen en hun optreden in Eemnes.
Zoals velen nog wel bekend zal zijn, kwamen de Fransen met uitgeweken Patriotten in januari 1795 ons land bezetten. Doordat het extreem koud was, temperaturen van 20° onder nul, waardoor Maas en Waal dicht vroren, konden zij de oeroude Hollandse verdediging, de waterlinie, gemakkelijk passeren. Via de toen belangrijke weg Amersfoort-Soest-Eemnes-Laren-Naarden (onder andere de postroute voor de postkoets op Hamburg) trokken ze op naar Amsterdam. Een aantal van hen bleven evenwel in Eemnes ingekwartierd en wel..... in het schip van de grote Nicolaaskerk van Buitendijk. Wij weten dit uit een aantekening in het grafregister van koster en schoolmeester Pieter Langedijk (nu in het Rijksarchief te Utrecht , fotokopie in de leeszaal), die onder graf no. 6 op het koor noteerde: "Den 30 januari 1795 hier ingezet een Hendrik Brandsz. Een kint van Jacob Tas, doodgraver en klokluider, bij gelegenheijt dat men in de kerk niet kon begraven, alzoo in die tijd Franze in de kerk elyde, die de wagt betrokken en door de harde vorst kon men op het kerkhof geen graf maken. Onze vaderen hebben zulken tijd niet beleeft...." Hoe lang deze inkwartiering geduurd heeft, staat niet in de archieven gemeld. Wel is- ook uit de volksmond, zoals dat dan heet- nog zo'n verhaal in omloop uit deze tijd: omdat de invoer van (riet)suiker sinds de invoering van het kontinentaal stelsel (1806) bijna onmogelijk was, steeg de prijs van suiker schrikbarend. Het verhaal gaat dan ook, dat een boerderij die vroeger op de Wakkerendijk 118 stond, in deze jaren voor één kist suiker van eigenaar verwisselde. Sindsdien werd de boerderij De Suikerkist genoemd.
In 1813 werden na 18 jaar bezetting de Fransen met behulp van buitenlandse troepen verdreven. Niet dat dat zo gemakkelijk ging, de Fransen bleken taaie volhouders! Eén der laatste garnizoensplaatsen die zij verlieten, was Naarden.
Van de belegering van die vesting door Nederlandse

landstorm (een soort burgermilitie) en buitenlanders (meest Kozakken), verhaalt ons het dagboek van Albertus Perk (het orgineel met een afschrift liggen in De Vaart te Hilversum). De gedeelten, die voor Eemnes belangrijk zijn, worden hieronder letterlijk weergegeven. Uit dit verhaal blijkt, dat het grote aantal kozakken te Eemnes-Buiten de kampvuren rondom de kerk en dus ook op de Braadkamp aannemelijk maakt.
Het dagboek luidt aldus:
Donderdag 25 november 1813.
"... dan te huis gekomen hoorden wij nieuw alarm daar men van zeer nabij het snaphaanvuur der Franschen en Kosakken gehoord had die in Eemnes gevoschten hebben. Wij kregen in den avond tijding dat Amersfoort nog door de Franschen bezet was en dat deze laatsten Woerden heroverd en er ijselijk barbaars gehandeld hadden. Het een en ander maakte ons niet weinig ongerust.
Vrijdag 26 november. Dezen morgen ten negen uur togen mijn Broer Jan en J.v.R. (Jan van Ravenswaay) en ik uit om te Eemnes aangaande de affaire van gister berigten in te winnen. Wij slaagden hierin zoo wel dat wij er het nevensgaande verhaal van konden opmaken:
aan 13 boomen vonden wij tekens die bewezen dat zij door kogels geraakt waren. Sommigen zelfs op drie plaatsen; door een heining was een kogel gegaan en in de schuur bij 't posthuis was een kogel door de houte deur in gegaan door de andere tegenoverstaande ten minsten14 voeten verwijderde deur er weer uit en had daar een paard der Kosakken den achterpoot verbrijzeld.
Wij vernamen hier dat Baarn door de Kosakken verlaten was en Amersfoort nog door de Franschen bezet....."
Zondag 28 november..... de bezetting van Amersfoort is op Naerden gemarcheerd en heeft het Posthuis te Eemnes in passant geplunderd. Amersfoort heeft thans Russen in."
Ondertussen waren de Fransen allen in de vesting Naarden verzameld, waar ze zich klaar maakten op een langdurige belegering e.a. door plundertochten

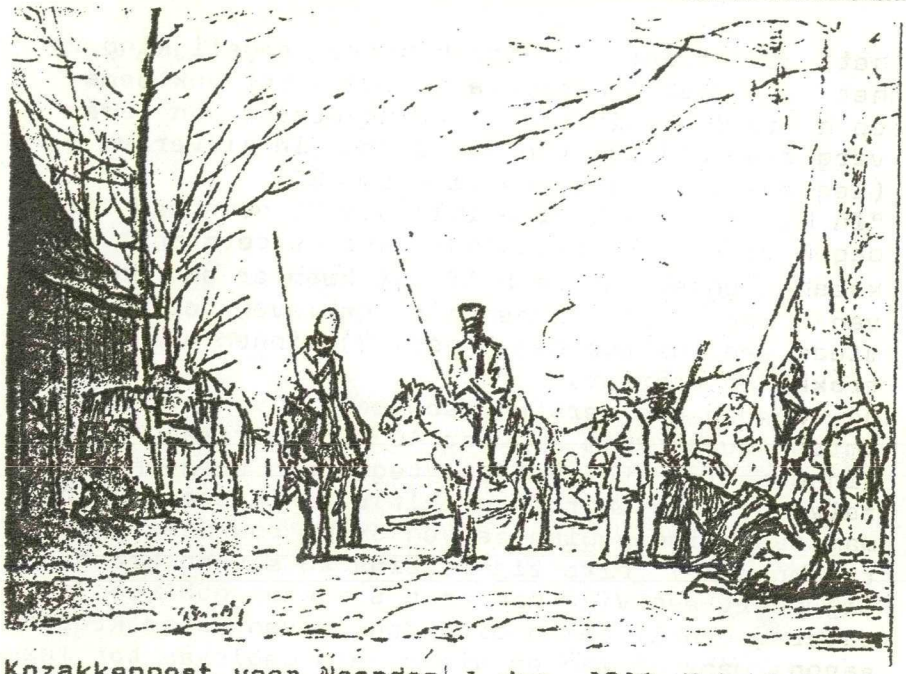

Kozakkenpost voor Naarden 1 dec. 1812. Tek. P.v. Os.

in de omgeving. Op 30 november plunderden zij bijvoorbeeld het toen nog kleine dorpje Bussum,
Woensdag 1 december.....'s-avonds ten agt uren passeerden hier (in Hilversum) 80 Kosakken van Eemnes naar Nieuwersluis gaande, zij berigtten ons dat er infanterie zou volgen.....
Donderdag 2 december. De Kosakken gister avond alhier door gekomen, passeeren opnieuw naar Eemnes terug keerende...
Vrijdag 3 december.... een briefje van Krijnoom (Krijn Perk te Eemnes-Buiten) meldt ons dat er bij hem 1000 kosakken liggen en te binnendijk nog meer.
Zaterdag 4 december .....'s-middags kregen wij tijding zelfs van Eemnessers dat bij hun geplunderd werd (door de Fransen) dan ook dit werd onwaar bevonden en even als bij ons slechts door de deserteurs verwekt......"
Dit heen en weer trekken van groepen Kozakken wordt ook in het Laarder gemeente-archief gemeld, zij

het zeer summier. Ik laat het ter vergelijking van het bovenstaande hieronder volgen. Let ook eens op het taalgebruik van de burgemeester van Laren vergeleken bij dat van de student in Hilversum !
(Gegevens G.A. Laren no, 1 blz. 180)
"In het Jaar ons Heeren 1813 den 28 november smiddag om vier uuren vertoonde hier de eersten twee kozakken en savond om half agt kwam er een patroele van 22 man en die binnen hier gebleven tot wijders middag een uur toe den 3 nov,(?) binnen die vertrokken op Uthregt.
Op woensdag den eersten december zelve jaar savonds om tien uuren kwam er weer 40 man koezakken en die binnen geblven tot vrijdag tegen den aven en die zelven vrijdag smorgen om elf uuren kregen nog 50 man, maar binnen dien zelven avond ook weer vertrokken dan 7 dito zijnde dinsdag savond kreegen wij ondert een vijf man en die binnen gebleven tot zaterdag den 11 dezen dito den zelven datom kregen savonds weer 65 man en die binnen gebleven tot maandag den 13 dito."
Dat er ook Eemnessers, georganiseerd in de Gooise Landstorm daadwerkelijk betrokken waren bij de bevrijding van ons land van de Fransen blijkt uit de volgende passage in het dagboek:
Woensdag 19 januari..... hier vonden wij (de Hilversumse vrijwilligers" nog geen manschappen van naburige plaatsen maar stonden een groot half uur stil wanneer er Blaricummers, Laarders en Eemnessers zich bij ons voegden. Na nog een half uur ruim gewacht te hebben kregen wij allen order om naar de bergen Linkerzijde van Bussum op te breeken. Wij kwamen daar aan en vonden er Landstorm van Loosdrecht, 's-Graveland. Korthoef, Ankeveen, den Berg. ...."
Er waren zo'n 2000 man bijeen, die de kou trachten te verdrijven met veel drank en die zeer slecht bewapend was. Na er 12 uur op wacht te hebben gelegen, werden de soldaten huiswaarts gestuurd. Het waren er op dat moment nog slechts zo'n 400 mannen, de rest was hem die nacht al gesmeerd. Later werd een en ander beter geregeld; er kwam soldij en bewapening. Het georganiseerde beleg van Naarden be-

gon toen resultaten te krijgen; De Fransen begonnen gebrek aan voedsel, brandstof en munitie te krijgen. Op 7 mei werd op de Vitustoren van de stad de witte vlag gehezen, als teken van overgaven. Op 12 mei vertrokken de Fransen -waarschijnlijk nog eenmaal door Eemnes trekkend- naar hun Vaderland.
Nederland was vrij van de overheersers en het Koninkrijk der Nederlanden kon gestalte krijgen. Ook Eemnessers hadden daarbij -hoe klein ook- een rol gespeeld!

Jan Out.

E. Heupers: Volksverhalen uit Gooi-en Eemland en van de Westelijke Veluwe.

Serie: Nederlandse Volksverhalen, deel 1.1. 308 blz.
Wie van dit onlangs verschenen eerste deel van de uit drie delen geplande volksverhalen van deze streek (3800 stuks!) een boek verwacht met smeuïge verhalen voor de winteravonden komt bedrogen uit! Deze door de Soester E. Heupers vergaarde vertellingen werden voor wetenschappelijke doeleinden bijeengebracht; soms bestaat een verhaal uit enkele regels, hooguit driekwart bladzijde. Dus echt een boek om in gedeelten door te bladeren en te lezen. Wat het Eemnesser deel van het boek betreft: van 1098 zijn er een kleine 90 verhalen over ons eigen dorp. Neemt men daarbij die over Baarn, Eembrugge en Laren gaan, dan kom je op zo'n vijfde deel van het geheel, dat voor ons het meest interessant is. Overigens is dit deel er snel uit te lichten: een goed register vergemakkelijkt het opzoeken. Andere registers verwijzen naar eenzelfde soort thema's en motieven in diverse vertellingen, waardoor het gemakkelijk wordt om een en ander met elkaar te vergelijken.
Werkelijk kostelijk is het te lezen hoe geloof en ongeloof in de harten van onze voorouders verweven zaten, duivels en spoken komen veelvuldig in de bundel voor! Ook de vermeende onderaardse gangen van kloosters naar kerken treft men aan, ofschoon

juist dit verhaal (de vermeende gang in de Kerkstraat) in het Eemnesser gedeelte niet staat.
Om een idee te hebben hoe de verhalen in de bundel genoteerd staan volgt hier (met toestemming van de uitgever) een vertelling van de Eembrugger Piet Gieskes (in 1883 te Eemnes geboren), die in 1962 door Heupers werd genoteerd:
"ik heb op Eemnes een boer gekend, die z'n naam nuum ik niet, die had toch zo'n last van die nachtmerrie. 's Oavonds as de boer in z'n bed lei, zag hij hem al komme. Die moakte het de man zo lastig. Hij ging boven op de boer liggen en 't was zweten van geweld. Meer die boer had er al gauw een kunstje op gevonden. Hij legde z'n kousen kruselings voor 't bed en door kon de nachtmerrie niet overheen komme. Die boer was de nachtmerrie te slim af."

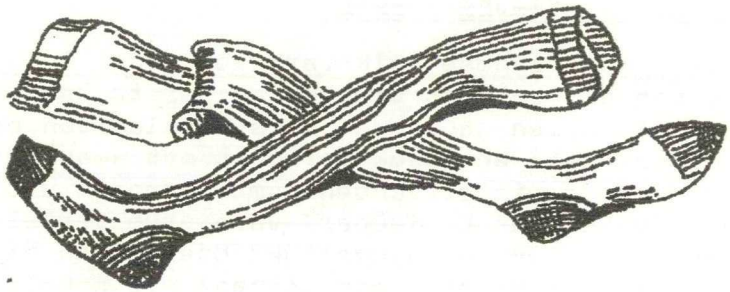

Voor de liefhebbers van dit soort verhalen een zeer aanbevolen boek,dat voor ƒ 35,-- besteld kan worden bij het Instituut voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde, Keizersgracht 569-571, 1017 DR Amsterdam, postgiro 167415
Deel twee is al persklaar en zal nog dit jaar verschijnen: deel drie komt waarschijnlijk in 1982 uit.

Jan Out.

Misschien dat deze vertelling de een of ander inspireert om een dergelijk verhaal bij de redaktie in te leveren! Misschien nog uit eigen herinnering of anders uit de mond van een (oude) plaatsgenoot opgetekend? Wie neemt deze uitdaging aan! ?

Capita Selecta uit de geschiedenis van het Sticht.

De Stichtse Culturele Raad organiseert in maart 1980 op 4 dinsdagavonden, in samenwerking met de Utrechtse Volksuniversiteit, een lezingenserie over de geschiedenis van het Sticht.

4 maart - periode tot 1000
mw. Dr.M. van Winter, wetenschappelijk medewerker R.U. Utrecht;

11 maart - 11e, 12e, 13e eeuw
Dr. C. Dekker, rijksarchivaris in de provincie Utrecht;

18 maart - 14e en 15e eeuw
Dr.S.B.J. Zilverberg, wetenschappelijk hoofdmedewerker G.U. Amsterdam;

25 maart - 16e en 17e eeuw
Drs.H. Leeuwenberg, wetenschappelijk archiefmedewerker Rijksarchief Utrecht.

Plaats: Volksuni-versiteit, Nieuwegracht 41, Utrecht
Tijd: 20.00 uur
kosten: ƒ 16,-- voor 4 avonden.

In verband met de grootte van de zaal kunnen 100 personen aan de serie deelnemen.
Leden van Historische Kringen in de provindie Utrecht kunnen zich opgeven met de Stichtse Culturele Raad door de deelnemersprijs over te maken op giro 17 39 31 of rekeningnummer 21.84.69.136 van de Amrobank in Utrecht, t.n.v. Stichtse Culturele Raad, Mariaplaats 51, Utrecht, onder vermelding van kursus geschiedenis 1980.
De ontvangst van het verschuldigde bedrag betekent inschrijving voor de kursus.
Mocht de kursus reeds volgeboekt zijn, dan krijgt u daarvan bericht en wordt het geld teruggestort.

Drs. A.L.Jordens,
museumkonsulente.

Werkgroepen HKE

1. Monumenten	kontaktpers. L. Lankreijer Zaadkorrel 14, tel 89198
2. Biblio-/topografie	kontaktpers. M. Achthoven Fazantenhof 12, tel. 89856
3. Genealogie	kontaktpers. H. van Hees, Ploeglaan 3, tel. 11092
4. Haven en Scheepvaart	kontaktpers. J. Nobbe, Plantsoen 18, tel. 15763
5. Klokken	kontaktpers. B. Snel, Streefoordlaan 19, tel. 11382

Werkgroep Klokken

Op verzoek van het Nationaal Beiaard Museum hebben wij een klein onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van historisch belangrijke luidklokken in Eemnes. In de toren van Eemnes-buiten was voor ons weinig te vinden. De oude klokken zijn in de 2e wereld oorlog weggehaald, maar er zijn hierover nog wel enkele gegevens bekend. De eerste klok werd gegoten door Cyprianus Crans Jansz. in 1753. Hij had een diameter van 77 cm en een gewicht van 574 kg. Het opschrift luidde: Me fecit Cyprianus Crans Jansz. Amstelopami Anno 1753. Er waren twee randversieringen één met vogels en eenhoorns tussen bladornament en één met hangend bladornament. Dit alles volgens gegevens van het Nationaal Beiaard Museum. Deze klok verving een oudere klok die gebarsten was. In februari 1753 werd deze voor ƒ 6,— gerepareerd, maar in juni 1753 werd de nieuwe klok aangeschaft, waarvoor men na aftrek van de opbrengst van de oude klok een bedrag van ƒ 333,15 moest betalen!
In 1784 wordt een tweede grotere klok besteld bij L.Haverkamp. Deze wordt blijkens opschrift op de klok afgeleverd in 1785. Deze klok is versierd met 2 randversieringen, één met een bladornament en één met hangend bladornament. Van deze klok is nog een foto aanwezig in het archief van de rijksdienst voor Monumentenzorg in Zeist.

De klok die nu in de toren hangt is in 1950 gegoten door Jacobus van Bergen te Midwolda en dit is tevens de tekst die erop staat. Als versiering het bladornament en het hangend bladornament. De diameter onder gemeten is 136 cm. De toonhoogte was door ons niet exact vast te stellen. Veel interessanter was ons onderzoek naar de klokken van de Pieterskerk in Eemnes-Binnen. Wij vinden hier twee klokken die gegoten zijn door Everhardus Splinter. Hier volgen wat nadere gegevens:
Allereerst de grote klok. Deze klok heeft een diameter van 115 cm onderaan gemeten en heeft de navolgende opschriften en versieringen:
Boven op de klok 3 ribben met daaronder een rand met kruisversiering. Daaronder een rand met engelenfiguren met fruitschalen en wijnranken. Hieronder de spreuk:"Sunte Pieter is min naem, tot Godes dienst ben ick bequaam, den levendige rope ick, den dooden overluide ick, Anno 1637." Hieronder een beide zijden een reliëf van Sint. Petrus met boek en sleutel en de tekst: "Everhardus Splinter me fecit enchusqe. Nog verder naar onderen een randversiering met jachttaferelen, zoals een leeuw met bijl, vogel. Tenslotte vinden wij in de holte van de klok 3 ribben en onder op de rand 2 ribben. Naast deze grote klok hangt een kleinere klok met een diameter van 86 cm onderaan gemeten. De randversieringen op deze klok zijn precies hetzelfde als op de grote. Alleen de reliëfs van Sint Petrus en de randversiering met jachttaferelen ontbreken. Wel zijn de hangbeugels bovenaan de klok versierd met kopjes. Op deze klok vinden we de navolgende tekst:"Si Deus pro nobis quis contra nos"
Everhardus Splinter me fecit enchusae Anno 1637."
Tot zover dit verslag over de luidklokken van Eemnes.
Een volgende keer misschien een verslag over de toren-uurwerken van beide torens.

Bert Snel
Eduard Dop.

Werkgroep Haven en Scheepvaart Eemnes

Tot nu toe is er kontakt geweest met:
- Kamers van Koophandel Hilversum en Amersfoort. (tot 1942 hoorde Eemnes bij Hilversums Kamer van Koophandel).
  Hier zijn gegevens verkregen omtrent polder, kanaal, haven en kapaciteit/bewegingen.
  Waarom demping en door wie?
- Zoon van laatste havenmeester; hierdoor verschillende "inside-information", ook met het oog op verdere kontakten, zal nog oude prenten/foto's opzoeken.
- Kontakt komt nog met voormalige sluiswachter.
- Idem met zoon van laatste turfschipper.
- Verschillende boekjes zijn verzameld over oud Eemnes, waarin over voormeld onderwerp iets staat.
- Bezoek aan polderhuis Waterschap de Eem komt nog. Ouderdom haven/kanaal enz.?
- Kontakt gemeente-archief?

Hierna zullen de da diverse gegevens als mogelijk gerangschikt worden en kunnen wij misschien komen tot een overzicht.

Hans Grootveld.

Werkgroep Genealogie

Ik hoor het u vragen: "wat is dat, genealogie?" Wel, het is onmogelijk om daarop een volledig antwoord te geven in het kort bestek van een artikeltje. Onze werkgroep hoopt dit antwoord in de loop van de tijd te gaan geven aan de hand van zijn activiteiten. Om in ieder geval vast een richting aan te geven, zou ik u een definitie van genealogie willen voorleggen, zoals Van Dale die geeft in zijn groot woordenboek:
"leer van de ontwikkeling en verwantschap van geslachten (families)."
In dit verband spreekt het voor zich dat wij ons, als werkgroep van de Historische Kring Eemnes, bezighouden met Eemnesser families. En dan komt al

meteen de grote vraag: "Wat is een Eemnesser familie?"
Sinds enige jaren ben ik lid van de Genealogische Werkgroep Eemland. De leden van deze groep spelen voortdurend resultaten van hun onderzoek aan elkaar door. Het gaat hier om gegevens van families, die in het Eemland hebben gewoond tussen ± 1400 en ± 1900. Uit deze gegevens kun je al snel opmaken, dat b.v. veel Eemnesser Rooms-Katholieke families "oorspronkelijk" uit Soest afkomstig zijn. Van de in onze tijd bekende Eemnesser familienamen zijn er maar weinig, die, voor zover dat na te gaan is, altijd in Eemnes zijn voorgekomen.
Daarom zullen we onder Eemnesser families moeten verstaan: alle families, die voor korte of langere tijd in Eemnes geregistreerd zijn geweest. En dat zijn er nog al wat als je uitgaat van de stukken over Eemnes, die lopen vanaf ± 1650.
Om dit enorme werkterrein toch op de een of andere manier te kunnen betreden, heeft de Genealogische Werkgroep een tip gevolgd van pastoor Van Huik van de Rooms-Katholieke parochie in Eemnes. In het archief van deze parochie bevindt zich een boek waarin de toenmalige pastoor De Beer op twee tijdstippen (1858 en 1869) een zeer uitvoerige beschrijving heeft vast-gelegd van de huishoudens in zijn parochie. Per huishouden heeft hij alle personen genoteerd met hun leeftijden. Bij de ouders worden ook geboorteplaats en de naam van de vader vermeld. Ook worden de namen van inwonenden genoemd. Dit waren vaak meiden en knechten. Bij hun namen staan ook de leeftijden en soms speciale opmerkingen.
Dit boek biedt ons een schat aan gegevens over gezinssamenstelling en leefsituatie in Eemnes, halverwege de 19e eeuw. Onze werkgroep gaat de gegevens uit dit boek per huishouden verwerken in een kaartsysteem. De kaarten zijn van een zodanig formaat, dat ook later de vinden gegevens over de desbetreffende personen erbij vermeld kunnen worden. Hiermee verwachten we het komende halfjaar bezig te zijn. Daarna hopen we het kaartsysteem ook te kunnen aanvullen met gegevens van de Eemnesser Protestantse families, zodat we een totaalbeeld kunnen krijgen.

Naast deze aktiviteit willen we zoveel mogelijk bronnen aanboren om aan genealogisch materiaal te komen. Zeer waardevol zijn bij de Rooms-Katholieke families b.v. de bidprentjes. Onze werkgroep wil een eigen verzameling gaan aanleggen om deze prentjes voor Eemnes te kunnen bewaren. Mensen die prentjes voor zo'n verzameling willen afstaan worden opgeroepen kontakt op te nemen met de werkgroep. Mensen die over prentjes beschikken, die ze liever niet willen afstaan, kunnen de werkgroep een groot plezier doen als ze toestemming geven om hun prentjes de laten kopiëren.
Er zijn al veel stambomen bekende van Eemnesser families. De werkgroep wil graag daarover gegevens verstrekken aan mensen die erin zijn geinteresseerd.
Op dit moment bestaat de werkgroep uit:
- Wim Fecken, Julianaweg 26 Kortenhoef tel 035-60226
- Henk van Hees, Ploeglaan 3, Eemnes, tel. 11092
- Daan van 't Klooster, Laarderweg 7, Eemnes
- Bertie van Wijk-Blom, Raadhuislaan 39, Eemnes, tel. 14689.

Nieuwe leden zijn van harte welkom. Wat is boeiender dan het wel en wee van de mensen uit onzer Eemnesser historie!!

Henk van Hees.

Werkgroep Bibliografie/topografie

Gezien de geringe belangstelling voor dit onderwerp is onze bijeenkomst beperkt gebleven tot een telefonisch kontakt. Uitbreiding van de werkgroep is dan ook zeker van harte welkom.
Met de leeszaal in Laren is kontakt geweest. Zij gaan na of er een bibliografie over bibliografieen bestaat. Tevens is er getelefoneerd naar een uitgeverij in Bussum, die nogal veel historisch werk heeft uitgegeven. Er is gevraagd naar streekromans, wetenschappelijk werk etc.
Inmiddels zijn wij ook achter een adres gekomen waar men gratis een lijst verstrekt van alle topografische kaarten.

Heeft U ook interesse, neem dan kontakt op met Marijke Achthoven, Fazantenhof 12, tel. 89856.

Voor verslag M. Achthoven.

Werkgroep Monumenten

Jammer genoeg waren op onze eerste bijeenkomst maar 4 van de 8 leden aanwezig. Toch leek het ons zinnig alvast onze ideeën op papier te zetten; dan is er tenminste een begin.
Wij willen graag een lijst maken van historisch interessante panden in Eemnes, onafhankelijk van de bestaande monumentenlijst, later eventueel uit te breiden met dingen, die geen woonhuis zijn, maar toch waardevol.(b.v. het sluisje)
Naar aanleiding van die lijst kunnen wij de bestaande monumentenlijst misschien kritisch bekijken, want er schijnen hier en daar onnauwkeurigheden op te staan. Verder kunnen wij misschien voorstellen doen voor het op die lijst plaatsen van andere huizen etc. dan er nu op staan.
De stand van zaken willen wij graag bijhouden op een van de gemeente te verkrijgen kadasterkaart.
Hierop voortbordurend willen wij graag diverse interessante panden bij de kop nemen en proberen de geschiedenis ervan te achterhalen.
Ook lijkt het ons leuk foto's te maken van alles, wat voor ons waardevol is om voor het nageslacht vast te leggen. Dat maakt het ook gemakkelijker om de plaats op oude platen of prentbriefkaarten van afgebeelde huizen te verifiëren.
Leken als wij zijn, zullen wij toch ons best doen hiervan iets te realiseren.
Namens de werkgroep monumenten

Livia Lankreijer.

Uit de Hiltkalender seizoen 1979-1980.

Op 29 maart 1980 wordt in de Hilt een tentoonstelling geopend van tekeningen van Sjaak Almekinders over Eemnes uit de jaren 1920-1975. Deze tentoonstelling duurt tot en met 23 april 1980.

Redaktie

Uw redaktie zal het op prijs stellen, wanneer elk lid van onze Kring zijn of haar bijdrage tijdig inlevert*. Wacht liever niet tot de laatste dag van inlevering; onze redaktie, samen met al diegenen die voor de technische verwerking van ons blad zich inzetten, doen dit in hun vrije tijd. Zij zijn ook weer afhankelijk van beschikbare apparatuur en goede wil. Mocht u uw medewerking inzake het vervaardigen van ons blad willen aanbieden ook met schrijfmachine en kopieërapparaat etc., dan bent u van harte welkom!

Uiterste datum van inzending:

Copy voor HKE, liefst in schrijfmachineschrift, eventueel vergezeld van illustratiemateriaal (foto's of tekeningen, knipsels uit kranten of tijdschriften) kunt u inzenden aan het redaktie-adres: Ploeglaan 22, vóór 1 april '80*
Dank voor uw medewerking!

Voor u gelezen en (uit)geknipt

uit: Volkskrant 21.01.80

DE NATIONALE MONUMENTENSTUDIEDAG 1980 wordt op 5 maart gehouden in het Jaarbeurs Congres- en Vergadercentrum in Utrecht, met als thema: „Monumentenzorg in de stads- en dorpsvernieuwing; het zout in de pap? In de ochtend zullen verschillende werkgroepen onderwerpen bespreken als historische binnenstadsgebieden, eind 19e-eeuwse, begin 20ste-eeuwse woonwijken met cultuurhistorische waarden, kleine steden met een oude binnenstad, of steden en dorpen met een min of meer museaal karakter. Degenen die aan deze dag willen deelnemen kunnen inlichtingen vragen bij de Stichting Nationale Contactcommissie Monumentenbescherming, Sint Antoniebreestraat 69, 1011 HB Amsterdam.

Uit Gooi & Eemlander:

EEMNES – De gemeenteraad had gisteren geen moeite met het geven van een krediet voor de vervanging van de wegwijzer op het kruispunt Wakkerendijk-Laarderweg-Meentweg. Het werd tijd, want de wegwijzer die er nu staat, is een antiek exemplaar. Vandaar de suggestie van de heer Erwich (CDA): „Geef hem aan de Historische Kring".

Antieke wegwijzer wellicht cadeau Historische Kring

Historische Kring Eemnes

jaargang 2 no. 2

redaktie -koördinator: Gijs Vlamings, Ploeglaan 22

Van de bestuurstafel

In de laatste twee vergaderingen werd o.a. besloten de wegwijzer, ons aangeboden door de gemeente Eemnes, in dank te aanvaarden, tevens verzochten wij om opslagruimte daarvoor en om een gelegenheid waar wij naar behoefte werkgroepbijeenkomsten kunnen houden. Subsidie werd aangevraagd en er wordt gewerkt aan het opstellen van statuten i.v.m. de rechtspositie van onze vereniging. Voorts werd onze deelname aan de feestweek besproken en werden voor het komende seizoen de aktiviteiten gepland.
Tot slot wordt er bekeken of de geschiedenis van Eemnes in eenvoudige vorm beschreven kan worden ten behoeve van de schoolgaande jeugd.
Wij blijven U op de hoogte houden.

Bertie van Wijk.

Met dank aan het Feestcomité voor hun medewerking aan deze uitgave.

Het Huis Ter Eem

Op zaterdag 3 mei organiseert de Historische Kring Eemnes in het kader van de Feestweek een fietstocht, waaraan iedereen kan deelnemen. De route hiervan zal in een apart stencil verschijnen. Een van de punten die men passeert is de plek, waar het voormalig huis Ter Eem stond: op het Zuidereind vlak bij de brug van Eembrugge. Nu vindt men er het woonwagenkamp, recht tegenover de plaats waar de Drakenburger gracht in de Eem uitmondt.
Op een luchtfoto van deze plaats, die voor de ruilverkaveling in 1938/1939 gemaakt werd, zie je duidelijk de aftekening in het terrein, waar het huis gestaan heeft (foto staat o.a. in het boekje De Eembrug door dr. A.C.J. de Vrankrijker). Het huis heeft een bewogen geschiedenis achter de rug. Hieronder volgt het verhaal, zoals het in het "Kastelenboek, Provincie Utrecht" van Jhr. mr. dr. J.R. Clifford Kocq van Breugel geschreven staat. (Degene, die een meer "aangekleed" verhaal wil, moet beslist "Uit de Geschiedenis van Baarn" van T.Pluim ter hand nemen of het boekje "Uit de Geschiedenis van Baarn" van G.Hooyer Sr., deel 1). De illustratie bij dit artikel is waarschijnlijk een gefantaseerde afbeelding van het huis uit de Utrechtsche Volksalmanak van 1843, zoals onder het artikel staat genoemd.
"Het huis ter Eem was gelegen op de rechter oever van de rivier de Eem even benoorden de brug van Eembrugge. De tijd van oprichting is onbekend, doch in het jaar 1252 werd het door Jan van Woudenberg verkocht aan Gijsbrecht van Abcoude en Duurstede.
Het slot was zozeer van belang voor de beheersing van de vaart op de Eem, dat bisschop Jan van Arkel in 1354 het innam en het verklaarde tot een "Slot van het Sticht" waar hij een bezetting in legde onder leiding van een kastelein. Hij moest echter aan de stad Utrecht beloven, dat deze slotvoogd een burger van Utrecht zou zijn.
In 1393 liet bisschop Floris van Wevelinkhoven het huis aanmerkelijk versterken. De Utrechters veroverden het in 1458, maar in 1481 werd het door die van Amersfoort ingenomen, afgebroken en verbrand. Het moet sindsdien wederom zijn opgebouwd, daar het in 1527 door de Geldersen onder Maarten van Rossum ingenomen en bezet werd, maar een jaar later kwam het weer aan zijn oude heer de bisschop van Utrecht met behulp van de

graaf van Buren, die het bij verdrag innam.
Het had echter door deze invallen zo geleden dat men in 1552 met bewilliging van de keizer besloot de veste te slechten om tevens de kosten van een bezetting te besparen.
Het huis moet naderhand toch weer zijn opgebouwd want we vinden dat Montecuccoli, na in het jaar 1629 Amersfoort te hebben ingenomen, er ook in slaagde het huis ter Eem tot overgave te dwingen.
Het huis leed ook geweldig bij de inval van de Fransen in het jaar 1672. Drie jaar later werd het door de Staten van Utrecht opgedragen aan Willem III prins van Oranje, doch het verviel meer en meer zodat in het begin van de 18e eeuw er niets meer van bestond dan een puinhoop, samengesteld uit brokken van muren, kelders en gewelven, die naderhand verkocht en afgebroken zijn. Nog lang was de plaats aan te wijzen door verhoging van het terrein en de loop van oude grachten doch bij de laatste ruilverkaveling in dit gebied zijn ook deze laatste resten verdwenen.

van de Aa, Aardr. Woordenboek, 1843.
Utrechtsche Volksalmenak van 1843, met een waarschijnlijk gefantaseerde afbeelding van het huis.
Prof. dr. Enklaar, Een Stichts kasteel.Jb. Oud-Utrecht, 1928"

't HUIS TER EEM IN 1639

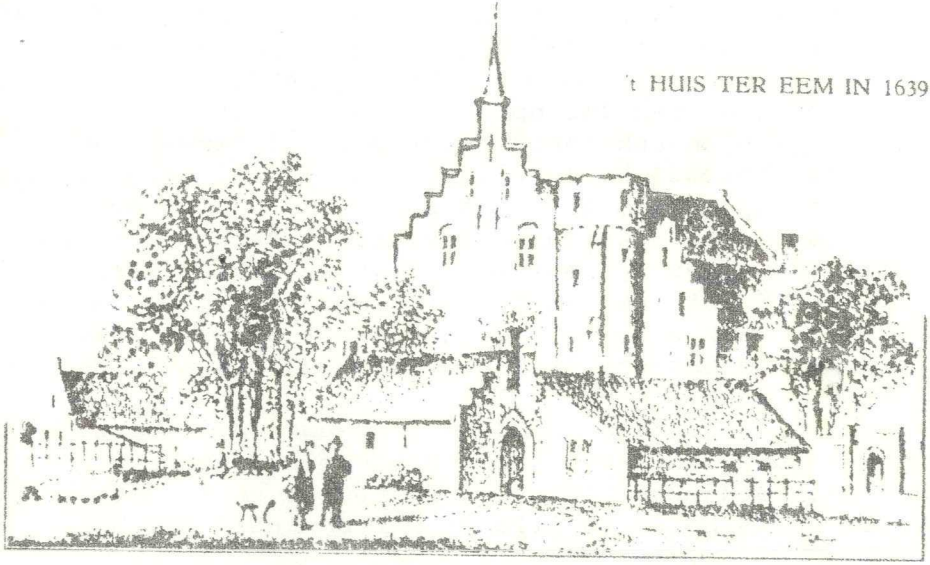

Werkgroepen HKE

1. Monumenten	kontaktpers. L. Lankreijer Zaadkorrel 14, tel 89198
2. Biblio-/topografie	kontaktpers. M. Achthoven Fazantenhof 12, tel. 89856
3. Genealogie	kontaktpers. H. van Hees, Ploeglaan 3, tel. 11092
4. Haven en Scheepvaart	kontaktpers. J. Nobbe, Plantsoen 18, tel. 15763
5. Klokken	kontaktpers. B. Snel, Streefoordlaan 19, tel. 11382

Werkgroep Monumenten

Zoals we al eerder hebben vermeld, wil de werkgroep meer te weten zien te komen van historisch interessante panden van Eemnes. Maar waar moet je beginnen? Aangezien er in onze groep geen "echte" Eemnessers zitten, is dat een moeilijke vraag. Je kunt moeilijk zomaar bij iemand aanbellen en vragen of hij je iets over zijn huis wil vertellen. Het leek ons een beter idee om dat schriftelijk voor te bereiden. Dus hebben we een briefje opgesteld met de vraag of de bewoners ons iets meer over hun huis konden vertellen.
Om niet te moeilijk te beginnen, hebben we alleen de bewoners van een huis, dat op de lijst van monumenten voorkomt, om gegevens gevraagd.Helaas hebben we daar tot nu toe geen reacties op gehad.
Wel is er telefonisch kontakt geweest met iemand van de politieke partij Dorpsbelang, die zich al uitgebreid met monumenten in Eemnes heeft beziggehouden. Binnenkort zullen we daar een uitgebreider gesprek mee hebben.
Een bezoek aan het gemeente-archief heeft niet veel opgeleverd. Foto's van oude huizen waren er niet; hier en daar moest er een zijn op de diverse kamers, maar daar hebben we natuurlijk niet veel aan. We gaan dus zelf foto's maken.
Er lagen wel interessante huisnummer-boeken, maar aangezien er tot ± 1930 per 10 jaar opnieuw genummerd werd in volgorde van bebouwing is het een hele uitzoekerij om in de verschillende boeken hetzelfde huis

terug te vinden. (Er verdween soms een huis of er werden nieuwe tussenin gebouwd en ook de schuren hadden nummers.....).
Graag willen we de werkgroep genealogie vragen, of wij bij hun gesprekken met oude Eemnessers aanwezig mogen zijn. Wij luisteren weer met een "ander oor" naar die verhalen en dan hoeven we ook niet twee keer dezelfde mensen lastig te vallen.
Tot zover de ontwikkelingen in de werkgroep monumenten. We hebben nog wat moeite om echt op gang te komen, maar er zijn perspectieven genoeg.

Namens de werkgroep,

Livia Lankreijer.

Bibliografie/Topografie

Gezien de geringe belangstelling heeft de werkgroep bibliografie/topografie haar werkzaamheden voorlopig gestaakt. Mochten er leden zijn die interesse hebben voor Eemnes in boek en/of kaart, dan worden zij verzocht kontakt op te nemen met Marijke Achthoven, Fazantenhof 12, Eemnes, tel. 89856.

Marijke Achthoven.

Werkgroep Genealogie

In de afgelopen tijd is onze werkgroep bezig geweest met de verwerking van "het grote boek" van Pastoor de Beer. Deze eemnesser pastoor heeft in dat boek de situatie van zijn parochie beschreven zoals die was in april 1859. Hij heeft dat gedaan per huishouden. Onze werkgroep heeft alle gegevens op kaart gezet. Elke kaart bevat de gegevens over één huishouden. Zo kwamen dan b.v. devolgende gegevens bij elkaar:

nr. 97 - geregistreerd op 8 april 1859.
woonsituatie: eigen huis.
bewoners: Jacob Makker (28 jaar), zoon van Frans Makker en weduwnaar van Nicola Stalenhoef.
Jacob is overleden in 1861 (later bijgeschreven)
getrouwd met

Maria Stoutenburg (27 jaar)
Zij hertrouwt na 1861 met Cornelis Eek.
Kinderen uit het eerste huwelijk van Jacob Makker met Nicola Stalenhoef: Isaac en Martje.
Als knechten en meiden wonen rond die tijd op de boerderij van Jacob Makker:
1-Gerrit Luif 20 jaar, 1860 vertrokken.
2-Tijmen Luif 25 jaar, zoon van Hendrik, vertrokken.
3-Teunis Rijn 25 jaar, uit Hilversum, vertrokken.
4-Meid: Geertje van de Brink, 22 jaar.
5-Maria Harder, dochter van Richardus, vertrokken.
6-Hubertus Koppen.

Uit de volgorde van de registratie van Pastoor de Beer valt op te maken dat Jacob Makker woonde op dezelfde boerderij die nu bewoond wordt door de familie C.Makker (Wakkerendijk 42).
Aan de hand van deze gegevens hopen we een overzicht te kunnen geven van de leefsituatie van de eemnesser parochianen rond 1860. Met onze gegevens hopen we ook andere werkgroepen weer van dienst te kunnen zijn, zoals b.v. de werkgroep monumenten, die zich speciaal met boerderijgeschiedenis wil bezig houden.

Naast het werk aan "het grote boek" van Pastoor de Beer zijn we ook bezig met het aanleggen van een verzameling bidprentjes van personen die in Eemnes geboren zijn of er gewoond hebben. Na onze oproep van januari hebben we in twee maanden tijd al een verzameling van ruim 150 prentjes kunnen aanleggen. Nog steeds krijgen we reakties van allerlei mensen en als dit zo doorgaat, kunnen we een verzameling aanleggen die uniek is voor Eemnes. De oudste exemplaren die we hebben gekregen dateren van rond 1860. We zijn blij met elke tip of bijdrage die deze verzameling kan verrijken.

Tenslotte is het vermeldenswaard dat onze werkgroep begonnen is met gesprekken met oude Eemnessers. We willen deze mensen laten praten over de woon- en leefsituatie in Eemnes in hun jeugd. Deze gesprekken willen we op de band opnemen. Het eerste gsprek hebben we gevoerd met de bijna 80-jarige heer P.van Beieren van de Meentweg. We hebben nog verschillende andere kandidaten op ons lijstje staan. We zullen hierover in de toekomst zeker nog weer berichten geven. Ook hiervoor

is medewerking van alle kanten van harte welkom.
Namens de genealogische werkgroep,

Henk van Hees.

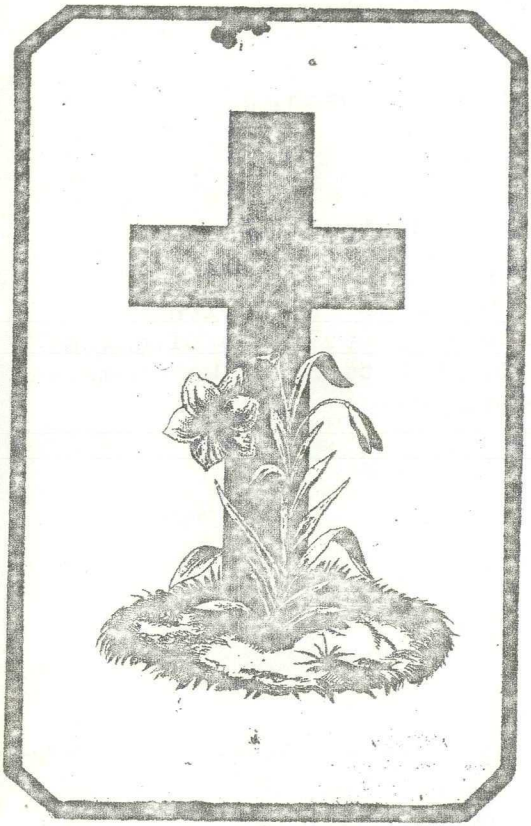

Nevenstaande afbeelding kwam voor op een der verzamelde prentjes. Het werd gedrukt t.n.a. de heer Tijmen Nagel, overleden 14 juli 1884

(Drukkerij Joh. Geradts & Co - Hilversum)

Werkgroep Haven en Scheepvaart Eemnes

Na ons vorig verslag hebben wij verschillende informatiebronnen gepolst; bij de meeste vonden wij een gewillig oor. Bij het waterschap bleek de noodzaak met meer gerichte vragen te komen.
Verder hebben wij een indeling gemaakt van de te verzamelen informatie van onze werkgroep.

1. Ontstaan polderlandschap.
   veengebied.
   vervoersbehoefte.

2.Kanaal.
    gegevens kanaal.
    afwateringsfunktie.
      polders.
      bemaling -stoom,elektr.,molens-
    haven.
      uitvoering.
      veranderingen door de jaren heen.
3.Scheepvaart
    scheepvaartbewegingen.
    soorten lading.
    sociale funktie Eemnes en achterland.

Wij willen proberen in elke uitgave van ons lijfblad een kategorie of gedeelte ervan te behandelen en behouden ons het recht voor om in volgende uitgaven op eerder behandelde hoofdpunten terug te komen met aanvullingen en/of uitbreidingen.

Karel Jungerling, Hans Grootveld.

De Eemnesser haven.

De eemnesser haven is tot stand gebracht ten behoeve van het vervoer van goederen te water van en naar Eemnes en kan ook nu voor dat doel voldoende geacht worden. Bij normale waterstand is de beschikbare waterdiepte 1.40 m., hetgeen voor beladen schepen van 60 tot 100 ton, die van de haven gebruik kunnen maken, te weinig is.
Aan de behoefte aan meerdere waterdiepte kan echter tegemoet gekomen worden door tijdelijk de waterstand in de vaart te verhogen.
Deze haven doet tevens dienst ten behoeve van den aanvoer van bouwmaterialen voor het meest nabij gelegen gedeelte van de gemeente Laren. De afstand van Laren tot de eemnesser haven is namelijk betekenend minder dan tot die van Huizen of Naarden wat op de kosten van vervoer te land uiteraard van gunstigen invloed is.
Daartegenover staat, dat, b.v. komende van de langs onze rivieren gelegen steenfabrieken, de vaartuigen den grooten omweg hebben te maken over Amsterdam of den mond van den IJssel, teneinde via de Zuiderzee, de Eem en de Eemnesche vaart hunne bestemming te bereiken. (KvK-Hilversum,1924)

Karel Jungerling.
Hans Grootveld.

Zomertijd

Het meten van de tijd, is eigenlijk als je er wat langer over nadenkt, een eigenaardig verschijnsel. Aan de hand van licht en donker, zon en maan, hebben wij een afspraak gemaakt over een indeling in maanden en jaren, dagen en uren, ja zelfs over honderdsten van seconden. Geen wonder dat daar tegenwoordig zeer verfijnde electronische apparatuur aan te pas moet komen om deze afspraak overal ter wereld gelijkluidend te kunnen laten verlopen.
Het is dan ook geen wonder, dat in tijden waarin de electronica nog niet of nauwelijks bestond, de tijd, die uurwerken en horloges aanwezen, verre van gelijkluidend was. Nu zal het voor een kleine besloten gemeenschap weinig uitgemaakt hebben of hun torenklok een kwartier vóór of achter liep. Maar toen de mensen zich gemakkelijker gingen verplaatsen en de contacten

tussen diverse groepen mensen intensiever werden, was tijdsverschil wel bar lastig. Ook in ons land werd grote moeite gedaan om alle uurwerken in torens en in openbare gebouwen gelijk te laten lopen.
Zo wenden de mensen aan de preciese ordening van de dag en ieder had er vrede mee. Hoe schrokken dan ook velen, toen in 1923 de regering besloot om in ons land een zomertijd in te voeren. Afwijken van de bestaande ordening viel vooral bij de boeren niet goed. Hoe zou dat gaan met de melkgift van hun vee? Kon men de natuur dwingen door de klok een uur te verzetten? De meesten waren daar tegen.
De landbouwers in Eemnes bespraken de voorgestelde zomertijd in hun vergadering en afgesproken werd om via de gemeenteraad te proberen in Eemnes deze regeling niet in te voeren. In de raadsvergadering van 18 mei 1923 kwam de heer de Bruijn er in de rondvraag mee op de proppen. Hij vroeg de burgemeester of het niet mogelijk was om in Eemnes de klokken op de bestaande tijd te houden.
De burgemeester antwoordde hem, dat de Minister van Binnenlandse Zaken per wet geregeld had, dat de zomertijd in het hele land moest worden ingevoerd en dat met ingang van één juni de klokken moesten worden verzet. Ook op de vraag van de heer Stoutenburg of de gemeente dan in ieder geval de aanvangstijd van de scholen kon veranderen (kennelijk handhaafden de meeste boeren de oude melktijd en konden de kinderen die daarbij vaak hielpen niet op tijd op school komen), werd door de burgemeester ontkennend geantwoord. De scholen waren immers onder het bevoegd gezag van de schoolbesturen, die dit zelf konden regelen.
Zo werd dus ook in Eemnes de zomertijd, zij het onder zacht protest, in 1923 ingevoerd. Dat in andere gemeenten de tegenstand langer bleef doorsudderen blijkt uit een brief van 15 augustus 1926 van het gemeentebestuur van Zoeterwoude aan de gemeente Eemnes. Daarin wordt gevraagd adhaesie te betuigen aan Zoeterwoude's verzoek aan de Tweede Kamer tot afschaffing van de zomertijd. B. en W. stellen de raad voor het stuk ter kennisgeving aan te nemen, hetgeen met 4 tegen 2 stemmen wordt aangenomen. Deze twee tegenstemmers waren de laatste tekenen in Eemnes van tegenstanders van de zomertijd, want latere reacties heb ik in de verslagen niet kunnen vinden.

Hiermee was ook in Eemnes de zomertijd een vertrouwd begrip geworden, waaraan ieder snel gewend raakte.

Jan Out.

Excursie naar Flehite

Op zaterdag 26 april organiseren we een excursie naar het museum Flehite in Amersfoort. Dit museum, dat als streekmuseum voor het hele Eemgebied ook Eemnes in haar collectie betrekt, is enige jaren geleden geheel vernieuwd. Het prachtige pand bevat zeer veel dat uit Amersfoorts historie stamt en de directeur (oud redaktie-secretaris van "Tussen Vecht en Eem") Drs. B.G.J.Elias zal hetgeen op Eemnes betrekking heeft ons die dag zeker tonen (o.a. oude ansichtkaarten).
We vertrekken om 10 uur uit Eemnes en worden om half elf door hem ontvangen. Voor een nuttig gebruik van het eigen vervoer wordt iedere deelnemer verzocht zich bij onze secretaresse Bertie van Wijk, Raadhuis-laan 39, tel. 14689 op te geven, zodat deze het vervoer kan regelen. Graag opgeven uiterlijk woensdag 23 april (bij minder dan 8 deelnemers gaat de excursie niet door). We stellen voor dat iedere meerijder de chauffeur f.2,50 geeft voor de onkosten, entree voor het museum bedraagt f. 1,--.
O ja, wist U dat "Flehite" niet alleen een museum is, maar tevens de naam van onze "zusterorganisatie" in Amersfoort, die nu eens niet historische kring maar "oudheidkundige vereniging" heet. De naam komt van de oude gouw (=gewest) Flehite, die zich in de Frankische tijd uitstrekte langs de Eem. Ook de namen als Oostergo (Oostergouw in Groningen), Niftarlake (streek langs de Vecht) en 't Gooi zijn oude gouwnamen.

We hopen dat we dit keer méér mensen ontmoeten dan bij de film over de nederlandse archieven. Neem gerust familieleden en bekenden mee.

Jan Out.

De beroepsbevolking van Eemnes in het begin van de vorige eeuw.

Toen ik een tweetal artikelen gelezen had over de beroepsbevolking van twee plaatsen in deze regio [+], vatte ik het plan op om ook voor Eemnes een dergelijk onderzoek te doen. De genoemde onderzoeken waren gebaseerd op de "registres civiques", burgerlijsten die op last van de Fransen vervaardigd moesten worden ter verkrijging van goede kiezerslijsten. Alle mannen van 21 jaar en ouder moesten met voor- en achternaam, geboortedatum en het beroep worden opgetekend.
In het gemeentearchief van Eemnes was deze opgave niet te vinden, vandaar dat ik in het Rijksarchief te Utrecht belandde. Ook daar kon mij de lijst niet worden getoond: het archief van de "sous-prefecture Amersfoort" was grotendeels verloren gegaan. Eemnes, dat hieronder behoorde, moest dus vanuit andere gegevens -zo die er waren- bekeken worden. Gelukkig vond ik in het gemeentearchief een burgerlijst die tien jaar later gemaakt werd. Deze lijst uit 1821 verschafte mij "vergelijkbare" gegevens. Ik ben mij er wel van bewust, dat het tijdsverschil (1810 had Eemnes 1086 inwoners, 1815 : 1170 inwoners, 1822 : 1342 inwoners; dus in 12 jaar een toename van ongeveer 17%) en het doel waartoe deze lijsten gemaakt werden (in 1821 werden ook weduwen met een eigen inkomsten -veelal door spinnen of uit hun veeteeltbedrijf verkregen- genoteerd) zeker verschuivingen in het totaalbeeld zullen geven. Ter toetsing geef ik daarom gegevens uit 1812 en 1815, die echter vanwege de onvolledigheid slechts een summier beeld geven.
Al met al moeten eventuele conclussies daarom met voorzichtigheid worden gehanteerd.
Allereerst de beroepenlijst uit 1821, alfabetisch gerangschikt, met ervoor een indelingscijfer (naar de beroepstelling van 1889) om later het totaal in hoofdrubrieken te kunnen splitsen.

[+]) P.W. de Lange: De beroepsstructuur in 1811 van de volwassen mannelijke bevolking van Hilversum en enkele naburige gemeenten, ts "Holland" 1974, 202-225;
F.Brand: De mannelijke beroepsbevolking van Loosdrecht aan het begin van de 19e eeuw, ts "Historische Kring Loosdrecht" 1976, 37-44 en 55-60.

tabel 1:
Aantal mensen, werkzaam in een beroep, in Eemnes-binnen(A) en Eemnes-buiten(B).

Indic.	Beroep	A	B	Totaal
29	Arbeider			
	daggelder	29	44	73
16	Bakker	2	3	5
17	Boer	15	46	61
	landbouwer		1	1
	veehouder	1	1	2
	tabaksbaas	1	1	2
25	Chirurgijn		1	1
	-+ vroedmeester		1	1
3	Dekker			
	rietdekker		1	1
30	Deurwaarder	1		1
20	Herbergier-zie ook bij timmerman-		1	1
	tapper-zie ook metselaarsknecht-			
13	Horlogemaker	1		1
6	Kleermaker	2	6	8
	naaister	1	2	3
5	Klompemaker	1		1
19	Koopman	1	2	3
	beschuitventster		1	1
	winkelier-zie ook metselaars-			
	knecht en schipper-	2	5	7
5	Kuiper		2	2
3	Metselaar		1	1
	-sknecht + winkelier	1		1
	-sknecht + tapper	1		1
30	Moolenaar			
	watermolenaar		1	1
26	Onderwijzer			
	schoolmeester	1	1	2
34	Pastoor		1	1
34	Predikant	1	1	2
17	Schaapherder	1		1
20	Schipper		2	2
	-sknecht		1	1
	-+ winkelier		1	1
8	Schoenmaker	1	4	5
16	Slager			
	vleeshouwer		1	1

Ind.c.	Beroep	A	B	Totaal
10	Smid	1	1	2
14	Spinster	7	19	26
3	Timmerman		3	3
	-sknecht		1	1
	-+ herbergier	1		1
30	Tolgaarder		1	1
17	Tuinman		1	1
20	Turftonder		1	1
	turfvulster		1	1
30	Veldwachter		1	1
20	Voerman			
	vrachtrijder		3	3
12	Wagenmaker	1	2	3
	-sknecht		1	1
	rademakersknecht		1	1
14	Wever		1	1
Totaal	(werkende bevolking)	72	170	242
	zonder beroep	1	7	8
	rentenier	4	7	11
Totaal	(beroepsbevolking)	77	184	261

Als we de groep daggelders onderbrengen bij de hoofdrubriek Landbouw, wat voor Eemnes zeker toegepast mag worden, dan krijgen we de volgende percentages.

tabel 2:
Aantallen en percentages werkenden in Eemnes-Binnen en Eemnes-Buiten ingedeeld in hoofdrubrieken.

Ind. c.	Rubrieken	E-Binnen aantal	%	E-Buiten aantal	%	Totaal aantal	%
	Landbouw						
17	Landbouw	18)		49)		67)	
29	Losse arbeiders	29) 47	65%	44) 93	55%	73) 140	58%

Ind. C.	Rubrieken	E-Binnen aantal	%	E-Buiten aantal	%	Totaal aantal	%
	Nijverheid						
3	Bouwbedrijf	3		6		9	
5	Houtbewerking	-		4		4	
6	Kleding+reiniging	3		8		11	
8	Leerbewerking	1		4		5	
10	Metaalbewerking	1	19 26%	1	51 30%	2	70 29%
12	Wagenmakerij+ scheepsbouw	1		4		5	
13	Instrumentenmaker	1		-		1	
14	Textielnijverheid	7		20		27	
16	Voedingsmiddelen	2		4		6	
	Economische diensten						
19	23.24.Handel	3	3 4%	8	18 11%	11	21 9%
20	Verkeer+Tapperij	-		10		10	
	Maatschappdiensten						
25	Vrije beroepen	-		2		2	
26	Onderwijs	1		1		2	
30	33.Overheidsd.	1	3 4%	3	8 4%	4	11 4%
34	Kerkgenootschap	1		2		3	
		72	100%	170	100%	242	100%

Als vergelijking met deze tabel en een aanvulling hierop geven we enkele gegevens uit 1812 en 1815.

1812

publieke ambtenaren	12
agenten	2
geneesheren	2
scheepseigenaren	5
kooplieden	26
landbouwers	68
ambachtslieden	42
herbergiers	4

1815

grote boeren	26
kleine boeren	33
arbeiders+ambachtsl.	80
timmerlieden	5
wagenmakers	4
smeden	3
metselaars	1
bakkers	4
kleermakers	7
schoenmakers	6

Om een vergelijking te maken en conclusies te kunnen trekken geven we de cijfers, die gevonden zijn voor enkele dorpen hier in de omgeving en die van agrarische gemeenschappen op de Veluwe. Deze laatste lijst is gebaseerd op de beroepen van de gezinshoofden, de eerste op de mannen van 21 jaar en ouder. Beide groepen wijken dus enigszins af van de Eemnesser opgave.

---

tabel 3:
Percentages werkzamen in de verschillende beroepsgroepen in diverse plaatsen; Eemnes-Binnen (A), Eemnes-Buiten (B) Veluwe-Buurtschap (C), Veluwe-Kerkdorp (D) en 't Gooi.

	Eemnes			Veluwe		't Gooi*			
	A	B	Tot.	C	D	Hilv.	Huiz.	Loosd.	Na/Bsum
Landbouw	65	55	58	79	50	22	53	60	37
Nijverheid	19	30	29	17	35	63	19	22	31
Handel+verkeer	4	11	9	4	10	12	26	14	22
Maatsch. diensten	4	4	4	1	6	3	2	4	9

*(voor 't Gooi zijn losse arbeiders bij landbouw) (geteld.)

Als we de gegevens bekijken, dan mogen we voorzichtig de conclusie trekken, dat Eemnes-Binnen en Eemnes-Buiten erg overeenkomen met resp. een Veluwse Buurtschap en een Veluws Kerkdorp, waarbij dan door de scholen en kerken in zowel Eemnes-Binnen als Eemnes-Buiten de beroepsgroep Maatschappelijke diensten enigszins van dit beeld afwijkt. Voor het onderzoek van de beroepen in de Veluwse dorpen is ook een indeling gemaakt naar de graad van verzorging ter plaatse. Dit werd gedaan door de voorkomende beroepen per plaats te bekijken en in te delen in een aantal groepen. Als wij voor de beide Eemnessen gebruik maken van deze indelingslijst, dan zien we het volgende beeld:

tabel 4:
Het verzorgingsbeeld in 1821.

beroepsgroep	beroep	E-Binnen	E-Buiten
	predikant/pastoor	x	x
	schoolmeester/koster	x	x
basisberoep	tapper/herbergier	x	x
	kleermaker	x	x
	timmerman	x	x
	winkelier	x	x
	schoenmaker	x	x
agrarische	korenmolenaar	(x)	(x)
ambachten	smid	x	x
	rademaker/wagenmaker	x	x
dorpsambachten	dekker		x
	bakker	x	x
	brouwer		
centraal	chirurgijn		x
verzorgende	schilder		
beroepen	klompemaker		x
	kuiper		x
	metselaar	(x)	x
	slachter		x
stedelijke	schilder/glazemaker		
beroepen	apotheker/barbier		(x)
	horlogemaker	x	
	slager		x

N.b. De korenmolenaars worden in de beide Eemnessen niet genoemd. In Eemnes-Buiten is er evenwel zeker een, terwijl er in Eemnes-Binnen geen woonde, omdat men daar van de molen van Zandvoort(Baarn) gebruik maakte, die even buiten het dorp stond. De brouwer staat in deze indeling niet ingevuld; deze indeling is van toepassing op de beroepsbevolking van zo'n 70 jaar eerder, toen de brouwer nog in vele dorpen gevestigd was. In onze lijst staan tenslotte de metselaar en de apotheker/barbier tussen haakjes, omdat er in Binnendijk wel een metselaarsknecht woonde en omdat de chirurgijn van Buitendijk waarschijnlijk ook apotheekhouder is geweest.

We zien in tabel 4 een bevestiging van hetgeen we naar aanleiding van de gegevens uit tabel 3 concludeerden. Eemnes-Binnen is een agrarische gemeenschap(buurtschap), terwijl Eemnes-Buiten meer te vergelijken is met een Veluws kerkdorp, waar de mensen met de centraal ver-

zorgende beroepen zich gevestigd hadden.
Het stedelijke beroep van horlogemaker in Binnendijk doet in dit verzorgingsbeeld in 1821 vreemd aan.
Als slot van dit onderzoekje zou ik er nogmaals op willen wijzen, dat conclusies met voorzichtigheid gehanteerd moeten worden, omdat het materiaal onvolledig was en de vergelijking vaak werd getrokken met gegevens uit andere onderzoeken, die eveneens niet altijd volledig betrouwbaar waren. Toch blijft het de moeite waard om dorre cijfers eens te verwerken en zodoende wat meer inzicht te krijgen in de feiten achter die reeksen.

Jan Out.

Een open jaardag en een historische dag

Open T.V.E. jaardag in Laren op 10 mei a.s.

T.V.E. is de Stichting "Tussen Vecht en Eem", een centrale organisatie van vrienden van de historie van het Gooi en omstreken.
Aansluitend aan haar jaarvergadering organiseert T.V.E. in het Singermuseum een open jaardag met als thema "De Gooise heiden."
Het voorlopige programma ziet er als volgt uit:

10.30 uur - 12.00 uur jaarvergadering;
14.00 uur - 17.00 uur een lezingen en voorstellingen.

Een expositie over de Gooise heiden.

Verder bestaan er plannen voor een historische wandeling en een bezichtiging van o.a. de N.H. Kerk.

Stichtse Culturele Raad

Deze raad organiseert op 10 mei a.s. een "Historische dag" in het stadhuis te Oudewater.
(N.B. Dezelfde datum als de T.V.E., U zult dus een keuze moeten maken.)

Het programma is als volgt:

10.00 uur-10.40 uur koffie in de kelder van het stadhuis met om 10.30 uur een welkom door de burgemeester van Oudewater;
10.40 uur-12.30 uur twee lezingen en aansluitend daarop een discussie.

De onderwerpen zijn:
"Bedreiging en behoud van de waarde van de Lopikerwaard"
en
"Plattelandsbouwen in de Lopikerwaard"
Tussen 12.30uur en 13.30 uur wordt er geluncht.
Na 13.30 uur zijn een drietal excursies mogelijk:

1. Wandeling langs archeologische objekten;
2. Stadswandeling door Oudewater met o.a. een bezoek aan de Heksenwaag;
3. Bezoek aan het gemaal "de hooge boezem" bij Haastrecht.

Bij aanmeling opgeven aan welke excursie men wil deelnemen

Opgave voor deelname vóór 2mei a.s. bij:
S.C.R., Marieplaats 51, Utrecht (030-310307)
Kosten ƒ 15,-- (inclusief lunch) bij aanmelding over te maken op giro 173931 of Amro bank 21.84.69.136.

EXPOSITIE

In de Mariaschool is een kleine expositie met als onderwerp: De Tweede Wereldoorlog. Er is geprobeerd ook onze eigen woonplaats in het geheel te betrekken.
De expositie zal voor belangstellenden opengesteld worden, op schooldagen tijdens de lesuren en op 5 mei op een nader te bepalen tijd. (28 april t/m 5 mei)

Data van aktiviteiten

Na de excursie naar Amersfoort op 26 april hopen we eerst van een zonnige zomer te genieten. Voor het komende seizoen zijn voorlopig al de volgende aktiviteiten gepland:

Zaterdag 20 sept.	-Bij voldoende deelname excursie naar romeinse crypte te Elst (Gld). Nadere gegevens in het volgende nummer.
oktober	-Bijeenkomst werkgroepen en belangstellenden.
donderdag 6 nov.	-"Praatjes bij plaatjes" , dia's over oud-Eemnes.
januari 1981	-Bijeenkomst werkgroepen en belangstellenden.
februari 1981	-Lezing over het ontstaan van Eemnes door Drs. A.P. de Klerk.
maart 1981	-Bijeenkomst werkgroepen en belangstellenden.
april 1981	-Excursie naar Kasteel Groeneveld?

Historische Kring Eemnes

jaargang 2 no. 3

redaktie -koördinator: Gijs Vlamings, Ploeglaan 22

Van de Bestuurstafel.

Met de maand september in zicht gaan alle verenigingen weer bruisen van aktiviteiten, zo ook onze Historische Kring.

Wij beginnen op 20 september a.s. met de excursie naar Elst. Het vertrek is om half elf vanaf Raadhuislaan 51. Voor wie geen vervoer heeft wordt na opgave een plaatsje geregeld tegen een bijdrage van ƒ 2,50 aan de chauffeur.

Om zeker te zijn van voldoende deelname (bij minder dan 8 personen gaat de excursie niet door) verzoeken wij U voor 10 september het ingesloten formulier bij het sekretariaat in te leveren. Uiteraard kunnen familieleden en belangstellenden ook mee.
Voorts is het de bedoeling om in oktober de Algemene Ledenvergadering te houden, waarin de statuten ter goedkeuring worden voorgelegd.
Denkt U ook nog aan de dia-avond op donderdag 6 november a.s?

Voorlopig zeggen wij: "Tot ziens op 20 september!

augustus 1980

Bertie van Wijk.

Bestuur

Voorzitter	J.V.M. Out, Raadhuislaan 87, tel.87153
vice-voorzitter	A.M. Veth, Raadhuislaan 51 tel.83131
secretaris	G.A.M. van Wijk-Blom, Raadhuislaan 39, tel. 14689
penningmeester	J. Nobbe, Plantsoen 18, tel. 15753
bestuurslid	M.G.C.C. Achthoven-Hermeler, Fazantenhof 12 , tel. 89856

Contributie HKE f.15,-- per jaar.

Rabo-bank Eemnes rek.nummer 31.59.11.425.

gironummer van de bank 10887.

De Veender.

't Is ongesien, Doch't kan geschien

Van onder't Waater word geheeven,
Een Stof, om Vuur en Vlam te geeven,
Tot nut en teegenweer der Kouw:
Soo most de Mens Materi vissen,
Van onder's leevens kommernissen,
Tot Vreugd, die Eeuwig gloorien souw.

Werkgroepen HKE

1. Monumenten	kontaktpers. L. Lankreijer Zaadkorrel 14, tel 89398
2. Biblio-/topografie	kontaktpers. M. Achthoven Fazantenhof 12, tel. 89856
3. Genealogie	kontaktpers. H. van Hees, Ploeglaan 3, tel. 11092
4. Haven en Scheepvaart	kontaktpers. J. Nobbe, Plantsoen 18, tel. 15763
5. Klokken	kontaktpers. B. Snel, Streefoordlaan 19, tel. 11382

Werkgroep monumenten

In de maanden, die lagen tussen de vorige uitgave van dit boekje en de zomervakantie, zijn wij druk doende geweest een aantal eerder ontstane ideëen uit te werken.

-Zo hebben wij een begin gemaakt met het fotograferen van panden die op de monumentenlijst staan.

-We hebben (o.a. in gezelschap van de werkgroep genealogie) gepraat met diverse ingezetenen, die best interessante dingen wisten te vertellen, maar meestal meer over personen, dan over de huizen waarin ze wonen.

-Op een oproep aan bewoners van monumentenpanden om meer gegevens over hun huis, hebben wij diverse reakties gekregen.

Allereerst twee verzoeken om meer informatie van mensen, die nog niet zo lang geleden in een monument zijn komen wonen; hetgeen duidelijk niet onze bedoeling was, maar wat wel een aanknopingspunt opleverde om daar vanuit op zoek te gaan. De resultaten van ons "onderzoek" waren echter niet zodanig, dat wij er echt iets aan hadden.

Verder kregen wij een heel aardige brief van de familie v. 't Klooster, Wakkerendijk 140 (ook een monumentenpand) met gegevens over hun huis. Het meeste daarvan stond echter ook al in het boekje over het 75-jarig bestaan van de Rabo-bank.

Alles bij elkaar blijft het moeizaam gaan. Wij zouden eigenlijk graag iemand in onze werkgroep willen hebben die vaker iets dergelijks heeft gedaan, want wij ontkomen niet aan de indruk, dat veel interessants te vinden zou moeten zijn, maar dat wij er precies niet achter kunnen komem. Wie helpt ons uit deze impasse?

Livia Lankrijer.

Werkgroep Bibliografie/Topografie

Er is een eerste, zij het bescheiden, begin gemaakt met het opzetten van een bibliotheek. Wij zijn inmiddels in het bezit gekomen het boek "Zwerftochten van Pieter Aelmanszoon", sekretaris van de gemeente Naarden. Ook hebben wij beslag weten te leggen op een brochure die handelt over Ds. H. Doornveld, die in 1882 de Christelijke school oprichtte. In deze brochure zal ook een hoofdstuk worden gewijd aan de gemeente Eemnes Het ligt in de bedoeling ook het boek van Pluim aan te schaffen, dat gaat over de geschiedenis van Baarn.

Al deze boeken zijn bestemd voor de uitleen. Als U even een telefonische afspraak maakt met Marijke Achthoven, tel. 89856, dan kunt U het boek komen ophalen. De nieuwe leden maken wij erop attent, dat ook de vorige nummers van ons blaadje in de bibliotheek aanwezig zijn. Ook deze nummers zijn bestemd voor de uitleen.

Marijke Achthoven.

Werkgroep Genealogie

Zoals eerder in het mededelingenblad vermeld, heeft de groep zich de afgelopen winterperiode beziggehouden met parochiele gegevens van rooms-katholiek Eemnes. van omstreeks 1859.
Het ging om gegevens die de toenmalige pastoor "De Beer" van zijn parochianen vastlegde. Al deze gegevens hebben wij per huishouden op kaart gezet. Je kunt je afvragen wat het nut is van zo'n onderzoek, doch wanneer wij tot een vervolgonderzoek komen-wij gaan ook de gegevens van 1868 bekijken- dan krijg je een beeld van de veranderingen binnen de parochie, gedurende een tijdsbestek van tien jaar.
Tevens hebben wij het plan opgevat om hetzelfde onderzoek te doen met de hervormde bevolking van Eemnes, gedurende die periode. Dan ontstaat er een beeld van de beide geloofsgemeenschappen die naar wij menen, nog niet eerder op deze manier zijn belicht.
Het is aardig om eens naar het eerste staatje te kijken en te zien wat het ons te zeggen heeft.

1859:	Aantal parochianen 633.	
Echtparen kompleet	110	
Echtparen inkompleet	64	
Alleenstaanden	15	
Kinderen	444	jongens 222, meisjes 222.

Knechten en meiden zijn buiten de telling gehouden, daar wij niet met zekerheid kunnen zeggen, fo zij allen tot de parochie Eemnes behoorden. Er waren er die van buiten de plaats kwamen. Sommigen van hen zijn inwonend, anderen weer niet.
Al direkt valt op dat er een groot aantal inklompete families is, namelijk 64 tegenover 110 komplete families. Als mogelijke oorzaak is er de sterfte op jongere leeftijd, één van de partners blijft dan over.
Ook het aantal van vierhonderd vier en veertig kinderen en het gelijke aantal jongens en meisjes valt op. In totaal zijn er honderd vier en zeventig families, de som van de komplete-en inkomplete families. Het gemiddeld aantal kinderen per echtpaar is twee en een half. Wie zou denken dat het gemiddeld kindertal per familie groter zou zijn, komt bedrogen uit. Toch is het beeld enigszins vertekend, want de kindersterfte in 1859 is wel groter dan tegenwoordig. Zouden in die tijd alle

geborenen in leven zijn gebleven, dan zou het gemiddelde cijfer toch niet boven de vier uitkomen. En eigenlijk valt het kindertal dan wel mee, want wij verwachten eerder dat de gezinnen toen groter waren. In vergelijking tot het heden is het gemiddeld kindertal per gezin praktische hetzelfde. Het grootst aantal kinderen genoteerd uit één huwelijk is tien, terwijl er veertien kinderen geteld zijn bij iemand die drie keer gehuwd is geweest.

Van het jongste echtpaar is de man vijf en twintig jaar en zijn vrouw zeven en twintig jaar. Veelal trouwt men in die tijd pas als de vrouw haar linnen kast vol heeft en de man zeker weet dat hij in staat is een gezin te onderhouden. Van het oudste echtpaar zijn de beide echtelieden één en tachtig jaar. De oudst genoteerde persoon is Aart Grift, een weduwnaar afkomstig uit Soest, hij is acht en tachtig jaar. De andere tachtigers zijn letterlijk op één hand te tellen.

Van de in het eerste staatje genoteerde komplete -en inkomplete families zijn acht en twintig mannen/vrouwen voor de tweede maal gehuwd. Dat is ca. zestien procent van de gehuwde parochianen.
Het is voor te stellen dat de al wat oudere weduwen en weduwnaars een verzorgde oude dag wilden hebben en dan geborgenheid zochten in een tweede huwelijk. Tegenwoordig zullen deze alleen achtergeblevenen op wat latere leeftijd naar een bejaarden-tehuis gaan, waar zij zich verzorgd weten. Een tweede huwelijk hoeft voor hen dan niet meer zo nodig.

Soort bewoning	Aantal	180
Huis in eigendom	87	
Huis in huur	83	
Huis van de armenadministratie	7 (kerk)	
Huis niet vermeld	3	

Het totaal van de soort bewoning in staatje twee zou in overeenstemming moeten zijn, met de komplete -en inkomplete families en de huishoudens van één persoon uit het eerste staatje. Het verschil is echter negen. Een voorbeeld van het waarom van dat verschil; soms

wonen er twee families in één huis. Het is belangrijker te konstateren, dat het aantal dat een huis in eigendom heeft praktisch hetzelfde is van degenen die er één huren. Vaak zijn het de mensen van de boerenstand die een woning in eigendom hebben. Meer dan twee procent van de parochianen is armlastig en woont op kosten van de kerk. Veel panden waar de parochianen woonden zijn nu nog aan te wijzen en zelfs wonen er nu soms nog de nazaten van hen.

Knechten en meiden	
Mannen	104
Vrouwen	74

Eigen huis-bezitters hebben zes en veertig keer hulp thuis en huurders achttien.
Zoals wij in het derde staatje zien, zou de hulp per huishouden gemiddeld ruim één zijn. Aan dit cijfer komen wij als wij de komplete -en niet komplete families en de huishoudens van één persoon uit het eerste staatje optellen en dit gegeven delen door het totaal aantal knechten en meiden.
Het nogmaals een blik naar het tweede staatje zien wij dat één en veertig bewoners van een eigen huis geen hulp hebben en vijf en zestig huurders dito. Dat ongeveer de helft van de eigen huis bezitters hulp in huis of bedrijf heeft moet gezocht worden in het beroep dat de eigenaars uitoefenden. Vele boeren hebben één of meer knechten op de boerderij, terwijl er ook wel meiden zijn voor de noodzakelijke huishouding.

Met deze opsomming van enkele uitkomsten van ons onderzoek, zoals in de aanhef van dit artikeltje gegeven, willen wij stellen, dat er een aardig beeld is ontstaan van Rooms katholiek Eemnes, uit het midden van de vorige eeuw.

Wim Fecken.

WATERHUISHOUDING.

In tegenstelling tot de huidige bevolkingsgroei,in de laatste twintig jaar is het aantal inwoners verdubbeld,staat de situatie rond het jaar 1000.
Toen werd het grondgebied van Eemnes door de mensen gemeden.Het was een drassig gebied met allerlei verradelijke stukken.Het was in de volksmond bekend als " de Wildernis".
Maar omstreeks de tiende eeuw begon men het gebied te exploiteren.Met behulp van gegraven sloten en later grotere weteringen werd het overtollige water afgevoerd.Door de steeds intensievere bewerking en de afvoer van het water begon de polder te zakken.
Er werd een kunstmatige hindernis opgeworpen aan de zeezijde om het water van de Zuiderzee te keren.
Aan de kant van het Gooi werd een afwateringskanaal gegraven om het water van het hoger gelegen Gooi uit de polder te houden.
De afwatering beruste toen op de eb en vloedbeweging van de zee.Men wilde de waterhuishouding beter beheersen en bouwden in 1590 een wind-watermolen " de Hoop",op de plaats waar nu het gemaal Tydeman staat.De molen heeft een kleine eeuw dienst gedaan en werd in 1681 afgebroken.
In 1791 werd een nieuwe molen gebouwd deze lag een stuk centraler in de Eemnesser polder n.l. naast de sluis.Nu werd ook de "Noorderpolder te Veld" wat beter bemalen.De naam van deze schepradmolen was wel wat merkwaardig n.l. "de Oude Molen".
Deze werd in 1883 weer vervangen door een stoomgemaal waarna in 1923 een electrisch gemaal zijn plaats innam.
Met deze hulpmiddelen kreeg de mens wat meer vat op het waterpeil dat op 0,45 m -N.A.P. werd gehouden.
Ten behoeve van de scheepvaart werd het peil soms wat verhoogd.De sluisjes,waarmee de weteringen in de vaart uitmonden,werden dan gesloten.
Ook werden in de Noorderlijke polders nog wat kleine windmolentjes geplaatst om de wateroverlast in de lager gelegen gedeelten te verhelpen.

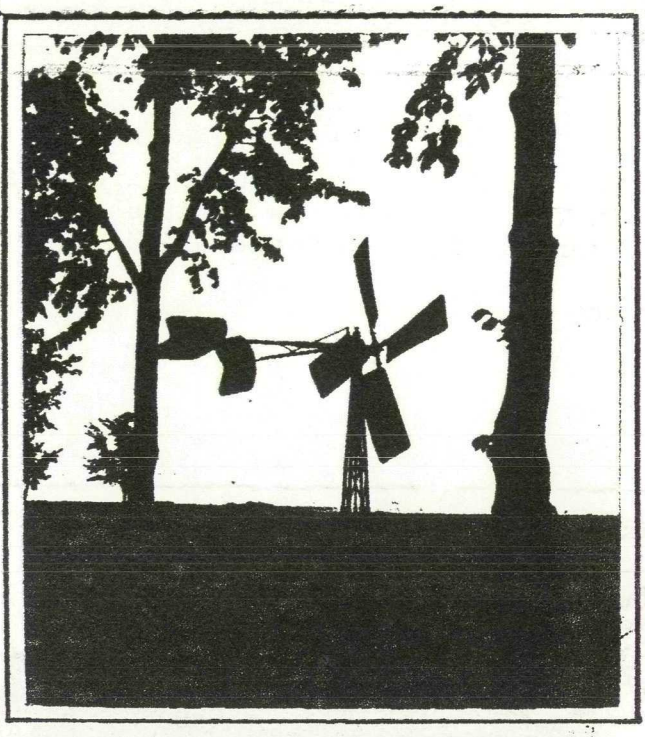

Een van de overgebleven windmolentjes.

De waterschappen konden echter niet veel doen aan de jaarlijkse overstromingen. Men kon slechts de mengaten (Daar waar de wegen de dijken doorsneden waren in de zijkanten uitsparinen gemaakt waarin tentijde van hoogwater planken en zandzakken werden geplaatst.) sluiten. Maar toen eenmaal de Zuiderzee werd afgesloten kwam aan deze overstromingen een einde.

Het gemaal staat momenteel weer volop in de belangstelling, in verband met het al of niet plaatsen op de monumentenlijst.
De staatssecretaris van C.R.M. heeft echter begin

juni de plannen hiertoe afgewezen. Hij meende dat daar "gelet op het oordeel van de monumentenraad" niet voldoende gronden voor aanwezig waren.
Dit tot groot ongenoegen van de Heer van Yken (Dorpsbelang)
Het gemaal trekt zich van deze strubbelingen weinig aan en maalt rustig verder. Helaas wordt daardoor 's winters weleens de ijspret "ondermijnd".

Carel Jungerling

'Het Monument'?

De Romeinse Crypte te Elst

Op 20 september a.s. hopen wij, bij voldoende deelname, een bezoek te brengen aan de Romeiense crypte te Elst in de Betuwe.
Om vast een beetje op de hoogte te zijn volgen hier enkele gegevens verzameld uit het boekje "Kerkepad 1978, Elst (Gld)"

De Betuwe was aan het begin van onze jaartelling een onbedijkt deltagebied, bewoond door Bataven. De Romeinen, die dit gebied in de eerste helft van de 1e eeuw bezetten, sloten onder leiding van de Romeinse veldheer Drusus een verdrag met de Bataven, waarbij deze zich op zeer gunstige voorwaarden onderwierpen. Zij behielden een grote mate vam zelfbestuur, betaalden geen belasting en hoefden slechts troepen te leveren.
In dit oude "Insula Batavorum" het eiland der Batavieren, werd omstreeks 50 n. Chr. door de Romeinen een Bataafs heiligdom gebouwd. Deze zgn. Gallo Romeinse tempel,een van de grootste die van zijn soort bekend zijn, was geen lang leven beschoren want tijdens de opstand der Bataven, 69-70 n.Chr. onder leiding van Iulius Civilis, is de tempel verloren gegaan.
Niet lang daarna tussen ± 70 en 80 n. Chr. bouwde men over vloer-en muurresten van Tempel I heen een nieuwe en veel grotere tempel van zgn. kwartietsteen. Dit materiaal is destijds door de Romeinen aangevoerd vanuit de Rijnstreken in Duitsland door middel van grote houten platte boten, waarvan er onlangs bij Woerden nog één is gevonden. Vanuit de Rijn kon men destijds in de toen grotendeels bevaarbare kreken komen, welke ook rondom het centrum van Elst liepen. De dichtstbijzijnde kreek lag op de plaats waar nu de weg voor de toren ligt.
Tempel II is in Elst t/m de 3e eeuw in gebruik geweest. Romeinen en Bataven verdwijnen dan uit deze streken en het zijn de Franken die grotendeels de plaats der Bataven innemen.
Van de periode tussen de 3e en de 8e eeuw is weinig bekend. De fraaie tempel II raakt in verval en verandert in een ruïne. De geschiedenis leeft weer op rondom het jaar 726. Op 9 juni van dat jaar schenkt Karel Martel, de grootvader van de Karel de Grote, het landgoed

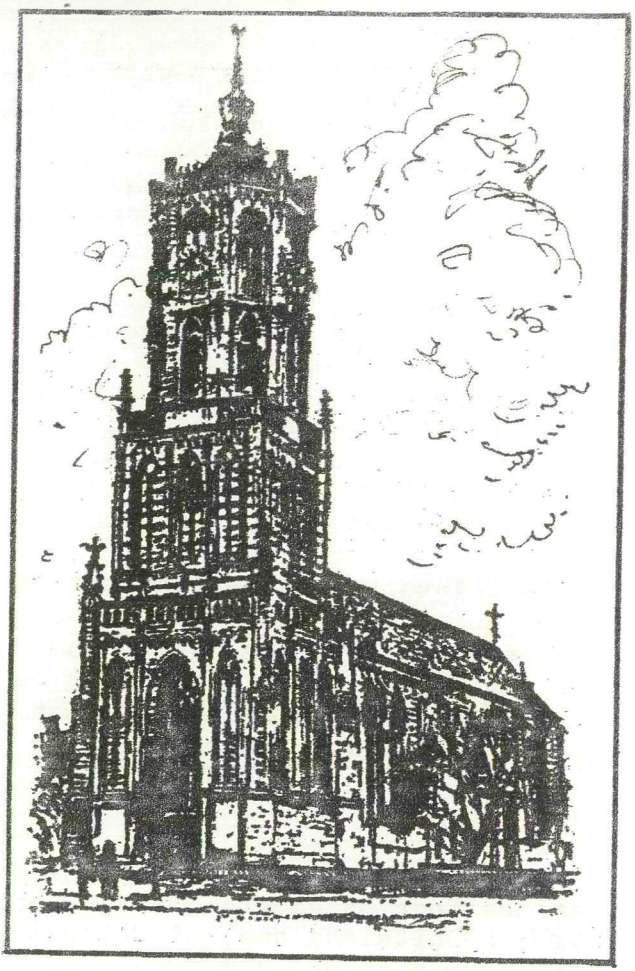

Elst met al zijn toebehoren aan de kerk te Utrecht, waar op dat moment Willibrord, een uit Engeland afkomstige missionaris, de scepter zwaait. Deze Willibrord zond zijn medewerker Werenfridus naar Elst om aldaar het evangelie te gaan verkondigen. Juist in die tijd moet in Elst de 1e Christelijke Kerk gebouwd zijn, waarbij men dankbaar gebruik maakte van materiaal van de in verval geraakte Tempel II.
De huidige Gotische Kerk is in 1484 gebouwd op de resten van tempels en Romaanse Kerk. Onder deze kerk zijn echter nog steeds de overblijfselen van Tempel I en II te bezichtigen.

Bertie van Wijk.

Uit de geschiedenis van de Hervormde Kerk

Onderstaand stukje is genomen uit de jaargids van de Hervormde Gemeente Eemnes Buiten.

Tijdens het aanbrengen van de verwarming (juli/augustus 1878) hebben enkele gemeenteleden een lijst gemaakt van alle in de kerk aanwezige grafzerken en resstanten hiervan. Alhoewel de eerste dode al in 1380 in de kerk werd begraven, stamt de oudste steen pas uit 1631 en de jongste uit 1809. Na 1810 werd het begraven in de kerk verboden. Alleen voor de ambachtsheer van Naamen is hierop een uitzondering gemaakt. Hij overleed op 18 februari 1812 en werd in het koor van de kerk begraven. Men wilde hieraan waarschijnlijk zo min mogelijk ruchtbaarheid geven, gezien het feit dat de overlijdensdatum niet op de steen te vinden is. Het tweede grafminument in het koor is van de ambachtsheer Van Hasselaar. Hij overleed in 1737. Zij familie kocht een graf van vier plaatsen en betaalde hiervoor een bedrag van ƒ 25,— en 4 stuivers. De grafkelder werd afgedekt met een grote steen met het wapen van Eemnes.en de woorden "Civitatis de Emerense". Aan het hoofdeinde werd een rouwbord geplaatst met eenzelfde wapen en de overlijdensdatum.
De grafstenen in de kerk zijn bij de laatste restauratie gesorteerd op gaafheid, waarna de mooiste onder de preekstoel zijn beengebracht. Op de zerken zijn de volgende familienamen te vinden: Kreeck(deze naam wordt al in een rechtszaak van 1598 genoemd), Peter Lamberts, de schout (1634), Schouten (1651), Hendriksen (1660), Samuëls (1736), Jannetje Remmers (de jongste steen, anno 1809),Damen, Bout, Poule, Troef, Peper, Herck, Roest, Sas, (de gerechtsbode), Frederickssen, Aalbertsen, Jansen etc.
Enkele zerken verdienen nog aparte vermelding. Allereerst van Antoenis Jaep Aelten vóór. de diakenbank waarop een wapen voorkomt. Daarnaast, half onder het doophek, een steen met het volgende opschrift: "Hic jacet A.R.D.L. van der Aa, per 23 annos pastor in Eemnes, obit 31 aug. 1782, R.I.P." Dit betekent: "Hier rust A.R.D.L. van der Aa, gedurende 23 jaar pastoor in Eemnes, gestorven 31 aug. 1782, hij ruste in vrede". Van der Aa was een rooms-katholiek pastoor, die in de Herv. kerk werd begraven. Het is zelfs mogelijk dat

alle rooms-katholieken toentertijd nog in en om de Hervormde Kerk werden begraven en niet in hun eigen schuilkerk.
Half onder de ouderlingenbank vinden we een zwaar beschadigde steen met het volgende raadselachtige opschrift: "Viecan't .ij is en ionck of .....n met s..... t vir en een dat ..... mach.. doon christ.nen of, ioen om 't geloof all een frans God, en ....ap vreest. got h..... is gebo.'t."
In het zuidelijk gangpad, tegenover de kostersbank, vinden wij een steen met het opschrift: "Inganck tot den kelder van Damyaen Iacops, anno 1636".
Deze man was buurmeester van Eemnes en kennelijk zeer rijk, want blijkens oude schuldbekentenissen leende jonkheer Taets van Amerongen-toentertijd bezitter van het slot Ruysdael op de grens van Blaricum en Eemnes, -in 1633 een bedrag van ƒ 700,-- en in 1635 een bedrag van ƒ 2.160,--! Een geweldig bedrag in die tijd, als wij weten dat het hele slot Ruysdael enige jaren later werd verkocht voor ƒ 8.000,--.

Een rij verder naar achteren vinden wij onder de banken van het middenvak weer een steen met een wapen.
Verder vinden wij half verscholen onder het achterste bankenvak aan de zuidzijde de oudste aanwezige zerk met het opschrift: "hiir leit begraven Cornelis Willemssoon, starf int jaer onses Heeren 1631 den 20 Marti, met Marritgen lans, sijn huijsvrouw, gestorven den 19 December 1640". Onder dit bankenvak bevindt zich een brokstuk, waarop enkele woorden staan die misschien iets met het slot Ruysdael te maken hebben.
Als laatste grafmonument moeten wij toch nog de preekstoel noemen, waar onder de kanselbijbel een opmerkelijke herinnering aan een overledene staat te lezen, nl. "Pietergen Geerbrandts, weeduwe saliger, heeft dit ghefondeert tot memori, anno 1604".

Tenslotte: wie van het hiervoor genoemde graag meer wil weten, kan een komplete lijst met alle grafzerken verkrijgen bij Bert Snel.

Buurtpost

Van de Historische Kring Baerne ontvingen wij het bericht dat een lid van hun vereniging een lezing zal geven over genealogie. Het betreft hier eigenlijk een introduktie-avond voor al diegenen onder ons die wel iets meer over hun eigen familiegeschiedenis willen weten, maar niet goed weten hoe een dergelijk onderzoek moet worden aangepakt.
Deze lezing wordt gehouden in de Waldheim Mavo, Vondellaan 2 te Baarn, op dinsdag 7 oktober a.s. om 20.oo uur Desgewenst kunt U daarna deelnemen aan een door de heer Niermans te verzorgen kursus genealogie op drie dinsdagavonden, te weten 21 oktober a.s., 4 november a.s., en 18 november 1980. Deze kursus is ook toegankelijk voor belangstellenden en de kosten bedragen ƒ 10,--.

Wilt U deelnemen aan de introduktie-avond en/of kursus, dan gelieve U opgaaf te doen bij het sekretariaat, postbus 326, Baarn.

Tentoonstelling.

Aan de liefhebbers onder U kunnen wij mededelen, dat er momenteel in het bezoekerscentrum van het Corversbos te Hilversum een foto-impressie wordt gehouden over foto's van de Eempolder door Kees v.d. Berg. Deze tentoonstelling is te bezichtigen op vrijdag, zaterdag en zondag van 10.oo uur tot 17.oo uur en duurt tot 21 september a.s. Het bezoekerscentrum is gevestigd aan de Vaartweg no. 202.

Van de redaktie:

De redaktieleden van ons kringblad hebben samen overlegd en gezocht naar een manier om het blad wat attractiever te maken. Wij willen de kwaliteit van de omslag verbeteren en proberen de druk van de tekst beter te krijgen. Een aantal mogelijkheden moeten worden onderzocht, maar het ziet er naar uit, dat wij binnen het budget een aantal verbeteringen kunnen realiseren. Als alles meezit hopen wij U dit bij de volgende uitgave te kunnen tonen.
De kopij baart ons nog zorgen. Wij hopen dat zoveel mogelijk leden een steentje bijdragen. Van de werkgroepen verwachten wij bij iedere uitgave een bijdrage. Als U een tekening of foto bij Uw kopij kunt voegen, graag. Het is een leuke afwisseling tussen de tekst.

Voor het volgend nummer willen wij graag de kopij vóór 15 november ontvangen. Noteert U deze datum even in Uw agenda.

Ben van Raay.

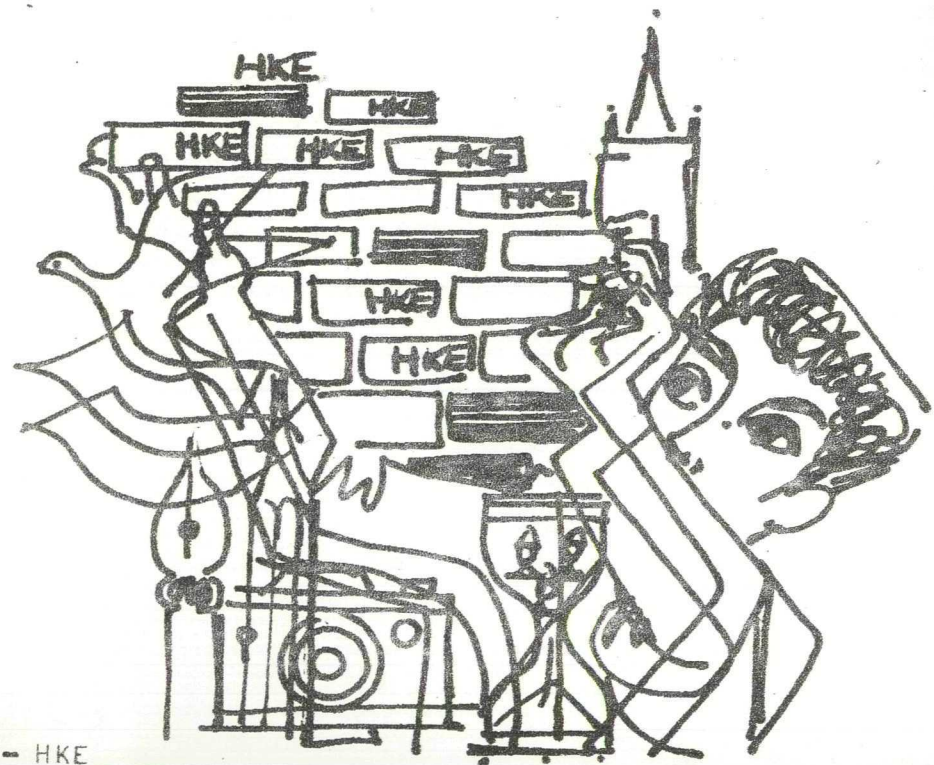

Historische Kring Eemnes

Jaargang 2 - no.4

redaktie -koördinator: Gijs Vlamings, Ploeglaan 22

Van het bestuur:

Eerlijk gezegd zijn we een beetje trots op onze nieuwe uitgave en ons redaktieteam, welke deze uitgave heeft verzorgd. Het is uitermate verheugende, dat we bovendien op deze wijze met het publiceren van interessante en volstrekt nieuwe verhalen omtrent de geschiedenis van Eemnes kunnen doorgaan.
Maar toch zouden we nog veel meer medewerking willen hebben, niet alleen voor de geschiedenis die in de archievenbedolven ligt, maar vooral voor wat nu nog onder de mesen leeft, voor wat mondeling kan worden overgedragen, voor wat zich als het ware onder onze ogen afspeelt. We hebben veel plannen, maar kunnen die alleenvolvoeren met veler hulp. Het gaat om vraaggesprekken, om het noteren van allerlei eenvoudige dingen, om het vastleggen van feitelijkheden en meningen.

We zouden graag door enquêtering allerlei dingen op het spoor willen komen, om daarover te rapporteren, maar dat betekent, dat wij veler medewerking nodig hebben. Er is heel wat, dat in teamwerk tot stand kan komen.
We denken dan ook aan lijsten van eventuele Drossaarts, Schout en Schepenen, Hervormde predikanten, R.K. Geestelijken, Schoolmeesters, Artsen, Sekretarissen, van Dienders en andere Politie, van Herbergiers en Neringdoenden, van Vissers en Beurtvaarders, om maar wat op te noemen.

Bestuur

Voorzitter	A.M. Veth, Raadhuislaan 51
Vice Voorzitter	J.V.M. Out, Raadhuislaan 87
Sekretaris	G.A.M. van Wijk-Blom, Raadhuislaan 39,
Penningmeester	I. Steggerda-Koornstra, Raadhuislaan 47
Bestuurslid	M.G.C.C. Achthoven-Hermeler, Fazantenhof 12

Kontributie HKE ƒ 15,-- per jaar
Rabo-bank Eemnes, rek.nr. 31.59.11.425
Gironummer van de bank 10887.

Natuurlijk eindigt ons werk niet met deze verlangde gegevens; ze zijn enkel hulpmiddel, zoals ook uitermate gewenste statitische gegevens dat zijn. Naast het algemene en statistische speelt ook het persoonlijke zijn rol. Wij zouden graag meer Eemnesser Biografieën willen zien, ja, een wezenlijk biografische apparaat willen opbouwen.
Daarom doen wij een dringend beroep mee te helpen gegevens te verzamelen, feiten te ordenen, studies te verrichten, meningen te formuleren en, dat zeker ook, vragen te stellen.
Wij wensen U allen tenslotte fijne feestdagen en een zeer goed 1981.

A. Veth.

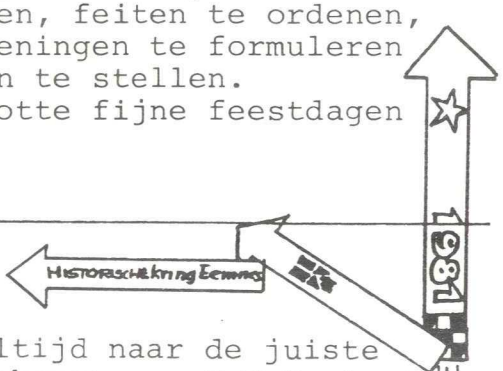

Zoekt U in de Hilt ook altijd naar de juiste deur waarachter de bijeenkomst van H.K.E.plaats+ vindt?
Welke handige knutselaar maakt voor ons een pijl of wegwijzertje, zodat dit probleem uit de wereld kan worden geholpen?

Bericht van de penningmeester

Voor het vlot verlopen van de financiële huishouding zou de penningmeester gaarne Uw kontributie voor het jaar 1981 overgemaakt zien voor 1 februari 1981 op bankrekeningnr. 31.59.11.425 van de Rabo bank te Eemnes, t.n.v. de penningmeester van de Historische Kring Eemnes (gironummer van de bank: 10887).
Hartelijk dank voor Uw medewerking.

Ina Steggerda-Koornstra.

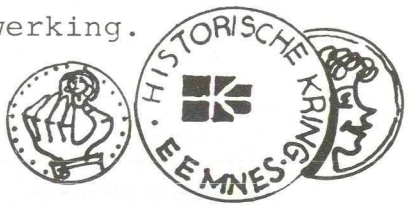

Bijna 100 Jaar Christelijk Onderwijs in Eemnes

Onlangs verscheen het boekje van H. Hille: "Ds. Harmen Doornveld, een strijder voor christelijk onderwijs" (staphorst 1980) Dit 64 bladzijden tellend en rijk geillustreerd boekje is de moeite van een bespreking in ons tijdschrift waard., omdat het een uitstekend geschreven verhaal bevat van de oprichting van de school met de Bijbel in Eemnes. En voor wie wat verder over de grenzen van onze gemeente wil kijken: ook dominee Doornveld's wel en wee in onder andere de gemeente Huizen en Maartensdijk staan erin beschreven.
Het is wonderlijk te lezen, dat een dominee, die nog geen twee jaar in de Hervormde gemeente van Eemnes-Buiten werkzaam was (juni 1882-april 1884) een werk heeft kunnen verrichten, dat zijn voorganger ds. G. Wetsels (en niet Wessels, zoals het boekje schrijft) niet gedaan kreeg.
Hoe kwam men hier tot de oprichting van een christelijke school? Het enige juiste antwoord is m.i.-naast de nieuwe mogelijkheid om bijzonder onderwijs sinds enige tijd te mogen en kunrealiseren- de onvrede met de bestaande openbare school van Buitendijk. Aan deze school werkte een katholieke onderwijzer, die in het on-

derricht van psalmen en gezangen allerminst bedreven was! Bovendien hadden de katholieken in 1875 een gesticht voor onderwijs (bewaarschool, naai-en breischool en lagere meisjesschool) aan de Wakkerendijk geopend. Dit werd zeker met enige jalouzie en vreeds (protestantse meisjes op de naai-en breischool bij *katholieke nonnen!)* bekeken.
Op 16 februari 1876 meldt het notulenboek van de Kerkvoogden:"De Kerkenraad stelt, vooral met het oog op onze Roomsch-katholieke dorpsgenoten, die thans hun gesticht voor onderwijs geopend hebben, aan college van Kerkvoogden voor, om met haar zamen te willen werken tot het daar stellen van een geschikte naai-en breischool." Er zou één leidster aangesteld moeten worden, die in een daarvoor te bouwen lokaal les zou geven. De kosten zouden half uit kerkelijke fondsen, half uit het diakoniefonds betaald moeten worden. Het onderwijs zou gratis zijn.
Dit voorstel werd door de heren niet aangenomen. Het is merkwaardig dat de drang naar christelijk onderwijs in de Hervormde gemeente van Eemnes-Binnen niet aanwezig was. Waarschijnlijk kwam dit door het feit, dat men daar een eigen openbare school had (tot 1 januari 1886 overigens), waar de christelijke onderwijzer van Merkestijn al zo'n 50 jaar les gaf! Hij was als voorlezer/voorzanger in de kerk zeker kundig om de lieve jeugd de godsdienstige gezangen bij te brengen. Na de sluiting van de school zullen de kinderen wel over de scholen in Baarn en Eemnes verspreid zijn; er is zover ik weet geen sprake meer geweest van eventuele stichting van een schristelijke school.
Hoe de oprichting van de Buitendijkse christelijke school is geschied, staat uitgebreid in het gemelde boeke geschreven. In het kort wil ik enkele feiten aanhalen en hier en daar van enige kritische kanttekeningen voorzien.
p28 augustus 1882 besloten Kerkvoogden en Notabelen, in aanwezigheid van Ds. Doornveld cm op verzoek van de Kerkeraad geld ter beschikking

te stellen voor de bouw van een school met onderwijzerswoning. Men wilde hiervoor 5 à 6 duizend gulden uittrekken en jaarlijks bovendien een subsidie van ƒ 100,-- toekennen. Een verzoek om een vaste bijdrage van ƒ 400,-- per jaar werd afgewezen. Tevens werd besloten dat men het beste een schoolcommissie kon laten kiezen om de bouw voor te bereiden en te begeleiden. Volgens Hille's boekje werd deze commissie op een algemene voorlichtingsavond op 7 september door de stemgerechtigde leden gekozen. Behalve

de dominee zaten er in: bakker Arie Heek, die sekretaris werd, molenaar Willem Pas, J.G. van Essen en W van Woudenberg.
In de vergadering van de Kerkvoogdijk van 21 september werd bepaald, dat vóór de verlening van de financien aan alle stemgerechtigde gemeenteleden om hun mening zou worden gevraagd.
In het boekje staat dan een prachtig verhaal over een boereknecht (De Mol), die juist teruggekeerd van familiebezoek met zijn stem de guntige doorslag gaf. Zeker een mooi verhaal, maar niet waar, want van de stemming, die op maandag 25 september plaats vond, werd de uitslag precies genoteerd: er waren van de 57 uitgebrachte temmen 52 vó-or en 5 tegen.
De schoolcommissie toog aan het werk, juridische en financiele zaken werden geregeld. Het is merkwaardig, dat H. Hille schrijft , dat er ook nog een terrein werd gezicht. Op 27 september vond er namelijk een gecombineerde vergaderingvan de Kerkvoogden, de Notabelen en de Commissie tot oprichting van bouwing van eene Christelijke School met den Bijbel plaats. Er werd officieel medegedeeld, dat de toekenning van de fiancien goedgekeurd was. Tevens zou het kerkelijk college tegen een erfpacht van ƒ 16,-- een perceel weidriest van 15 are en 17 centiare (kadestraal bekend onder sectie G no. 8) aan de straatweg beschikbaar stellen. Dit terrein is de meesten wel bekend als het oude terrein van de School met de Bijbel aan de Laarderweg, schuin tegenvoer het gemeentehuis.
De akte van overeenkomst werd door notaris Cambier van Kooten uit Soest gemaakt. Nu volgden bouw en het aantrekken van een hoofd, hetgeen in het boekje uitvoerig staan beschreven.
Een aantekening in het gemeente-archief meldt, dat de school op 2 juli 1883 opgericht is (vermoedelijk klas was gekomen) en dat H.G. Rierink uit Zwolle het eerste hoofd was. De officiële opening geschiedde overigens op 12 juli.
Overigens bleef het schoolgebouw niet lang alleen staan, want op 20 novemner kregen Ringeling, de schilder en Melis Blom toestemming om

respectievelijk oostelijke en westelijk naast de school te gaan bouwen. Maar dat is weer een ander verhaal.
Ter afsluiting nog even de volgende gegevens: wie het boekje wil hebben kan het telefonisch of schriftelijk bestellen voor ƒ 10,-- (inclusief de verzendkosten) bij:
H. Hille, Jan Arendsland 7, 7951 LD Staphorst.
Tel. 05225-2633.

Misschien wel interssant te weten: de auteur is voorzitter van de Historische Vereniging in de gemeente Staphorst, dat het kwartaalblad 't Olde Stapperst uitgeeft. Deze vereniging is in februari j.l. opgericht en kent een stormachtige ontwikkeling.We wensen ze voor de toekomt nog veel succes toe.

Jan Out.

N.B. De uitgave over Ds. Doornveld is ook in de uitleen verkijgbaar bij onze bibliotheek.

Om te noteren.....!

Data van aktiviteiten

22 jan.	1981	Bijeenkomst werkgroepen en belangstellenden. Deze avond zal Jan Out ook zijn dia"s van "makelaars en levensbomen in Eemnes" laten zien.
19 febr.	1981	Lezing Drs. A. de Klerk over Eemnes., in de Hilt 20.30 uur. Entree leden ƒ 1,--, niet-leden ƒ 1,50. In de pauze krijgt U een kop koffie aangeboden. *(zie ook pagina 18)*
.. mrt.	1981	Bijeenkomst werkgroepen en belangstellenden.
.. apr.	1981	Excursie naar kasteel Groeneveld???

---

werkgroepen

Monumenten	L. Lankreijer, Aartseveen 94
Biblio/topografie	M. Achthoven, Fazantenhof 12
Haven en Scheepvaart	H. Grootveld, Fazantenhof 118
Klokken	B. Snel , Streefoordlaan 19.
Genealogie	H. van Hees, Geutoomserf 23

Genealogie

Wie zich met de genealogie bezighoudt raakt vroeg of laat in de problemen. Dan hebben onze voorouders n.l. nog geen achternamen, maar worden vermeld als Teunis Jansz., Jan Gerritsz. en ga zo maar door. Worden er in hetzelfde tijdsbestek meer Teunissen Jansz. geboren of een Teunis Gerritsz, dan wordt het een hele puzzle uit te zoeken wie de gezochte Teunis is. Zo kom je vanzelf op de vraag:*"Waar komen onze achternamen vandaan?"*
In sommige gevallen is de herkomst met zekerheid te achterhalen, maar meestal moeten we er'waarschijnlijk'bij denken.
Tot -1100 had men doorgaans enkel voornamen. Deze allereerste namen zullen een persoonlijke eigenschap van de bezitter aangeduid hebben, maar door taalverandering en samentrekking van woorden werd de betekenis in de loop der eeuwen niet meer begrepen. Door deze vervorming en vereenvoudiging werd het aantal gebruikte namen kleiner. Ook nam de bevolking en het reisverkeer toe, waardoor er meer behoefte aan onderscheid ontstond. Zo kwam het dat men omstreeks de 13e eeuw een toevoeging ging gebruiken b.v. Claes Ver Brechten sone(Ver betekent vrouw, Brechten is de teweede naamval).
Dan komt in 1563 bij Concilie van Trente, dat de Christenen verplicht een heiligennaam als doopnaam te kiezen.

Uit het bovenstaande blijkt dat de oudste geslachtsnaam vaders-(patronymica) b.v. Teunis Gerritsz en moedersnamen (matronymica) b.v. Jan Halewiens, zijn. Ook een bij-of toenaam kwam al voor. Wie zich in de herkomst van zijn geslachtsnaam wil verdiepen moet zich eerst het volgende afvragen.

1. Hoeluidt de oudst overgeleverde vorm van de naam?
2. Waar kwam het geslacht, de familie oorspronkelijk vandaan?
3. Welf beroep hadden de voorvaderen?

Vervolgens kunnen we de achternaam enigszins groeperen:

1. De tweede voornaam (patronymica-matronymica)
2. Van aardrijkskundige betekenis.
3. Ontleend aan het beroep of ambacht.
4. Namen van allerlei oorsprong.

1. De Tweede voornaam

De meest bekende vormen hiervan, ook alweer vereenvoudigd zijn Jansen, Peters, Wiggerts Hendriks Wouters enz. in alle mogelijke schrijfwijzen. Maar er zijn nog meer mogelijkheden. Daarvoor gaan we uit van het Frankische woord "ing". De oorspronkelijke betekenis hiervan is: behorende tot het gezin, de familie, het geslacht van . Zo kennen we uit de geschiedenis o.a. de Karolingen en de Merovingen. Ook aardrijkskundig komen we het tegen in Lotharingen, Harlingen Groeningen enz. Later kreeg "ing" ook de betekenis "zoon van" en vinden we het terug in b.v. Wolther Wolthering. De Sakische vorm is "ink". De Vlaamse "Ynck" en de Friesche "inga". Hieruit is dus ook al een aardrijkskundige oorsprong te halen. Het Friesche "ma" betekent man horige, zoon, kleinzoon, nakomeling e.d. De uitgangen -a-ma en stra- zijn een verouderede 2e naamval.
Toen de betekenis van "ing" teloorging en soms al veranderd was in "en", werd er nog een vorm van soen aan toegevoegd., b.v. Fokking-Fokkenrokkenson. Gemakshalve kon ook deze toevoeging

voor een deel verdwijnen zodat Fokkens overblijft. Belangrijk is de oude "mans"naaam uit de achternaam te halen.

2. Namen van Aardrijkskundige betekenis

Deze groepen is onder te verdelen in:
a. Aardrijkskundige eigennamen en
b. Soortnaam van aardrijkskundige oorsprong.

A. De naam geeft aan: de woonplaats, het oord, het landschap, het land of de gouw waar iemand vandaan komt. Ook rivieren horen hierbij, Van Der AA, Van Overeem.
Wanneer iemand naar een andere streek trok kreeg hij daar de naam van waar hij vandaan kwam. Vooral wanneer de eigenlijke door hem gebruikte naam in de nieuwe omgeving te moeilijk was. Daar deze namen meestaal na 1100 zijn ontstaan, zijn ze taalkundig veel begrijpelijker voor ons. Geleerden gaven hun naam echter graag een latijns aanzien: Tilanus (Tiel),Aconius(Akkrum) en ene Jacob Harmenszoon van Oudewater ging zich noemen:Jacobus Arminius Veteraquinas.
In deze groep horen waarschijnlijk thuis de namen Schotsman (Contacten op godsdienstig gebied tussen Nederlands en Schotland), Vlamings(s-zoon van) van Hees, van Sprundel van Achthoven en van Helden. Beyerinck kan ontleend zijn aan het land, maar ook aan de vroegere mansvoornaam. Ook hier is het belangrijk de oude aardrijkskundige namen te kennen, daar er plaatsen verdwenen zijn of veranderd van naam, terwijl de geslachtsnaam voortleefde. Zo heet het oorspronkelijke Diepenhorst nu Ouddorp, Tetrode werd Overveen en Remmerswaal komt van Reymerswael, dat in de 17e eeuw in de Oosterschelde verdween.

B. Soortnaam van aardrijkskundige oorsprong:
Namen met "van" ervoor zijn bijna allen van aardrijkskundige oorsprong in de breedste zin. Dus ook van de (ter) Berg, van Dam enz. Overigens werd het voortzetsel van in de loop der tijden vaak weggelaten als zijnde lastig en overbodig. Deze groep is niet plaatsgebonden en de betreffende namen worden gedragen door talrijke onder-

ling niet verwante geslachten. Namen als v.d. Akker, en v.d. Brink spreken voor zich, maar ook hier is het weer noodzakelijk de oorspronkelijke betekenis van woorden te kennen. Enkele voorbeelden:
Zo was een land een ouw of ooi met de bijgedachte van woest, onontgonnen, ontstaan uit het middelnederlandse "ode" en terug te vinden in plaatsnamen als Ammerzoden en Wanrooi. Als achternaam kennen we van Ooy of van Oyen.
Een rode of rade was een open plaats in een bo waar bomen gerooid waren. Hiervan afgeleid zijn van 't Rood, van Rooy(en), van Raay(en) en ook St. Oedenrode,
Broek is een moerassig door water gebroken land, zo ook brook, broick, bruch.
Hil is een heuvel en horst een dichtbegroeid bosje. Is hiermee de Hilhorst verklaard? Koog, Kaag of keeg was een polder. Loo is een eikenbos (Looman, Loman).
Een Fries woord voor hoek is horn, hoorn (van den Hoorn).
De friese vorm met "van" is een "a" erachter, Buwalda, Wouda. Deze laatse kan echter ook een patroniem zijn. Met de friese namen is het oppassen geblazen.
In de loop der tijden smelten van en der samen tot (ver)hoeven, (ver)meer enz.
Ook worden bijwoorden geslachtsnamen zoals van Achter en van Boven.

3. <u>Namen ontleend aan het beroep of ambacht</u>.

Dit soort namen komt meer in het zuiden dan in het noorden voor, misschien i.v.m. eerdere bloei van nijverheid, handwerk enz.
De oudste namen in deze groep zijn waarschijnlijk Visser, Heder Jager. Oudnederlands voor jager is Weiman of Wildschut. Dan Kennen we o.a. Timmerman Metselaar en Smid, maar Kok kan de nederlandse schrijfwijze voor het franse coq (haan) zijn en past hier dan niet bij. Vroeger schreef men wel vaker "op het gehoor", Zo kwamen wij in het boek van Deken de Beer de naam Prie tegen,

hetgeen duidelijk Perier moest zijn. Van de oorlogsvoering hielden we Ruiter, Maarschalk, Majoor en Admiraal over.
Van de landbouw: Bouwman, Mulder, de Zaayer, Gardenier. Een vroegere benaming voor boer is Huisman. Vanuit het gildewezen komt de naam Baas. Ook in deze groep komen latijnse vormen voor: Faber voor Smid en Kuiper werd Cuperus of Viëtor, ofschoon dit laatse eigenlijk de vlechter, mandenmaker betekent.

4. Namen van allerlei oorsprong.

Hieronder vallen de namen ontleend aan lichamelijke of geestelijke eigenschappen, zoals de Lange, de Korte, de Groot, de Goede, de Quaay, Pronk, de Heus (de Hoofsche), Grim Snel en Wakker kunnen karaktereigenschappen zijn, doch ook afleidingen van vroegere oud-germaanse mansvoornamen (Snelder-s???).
Namen ontleend aan planten, dieren, lichaaamsdelen, huisraad enz. spreken voorzich. Verder zijn er vele ontstaan uit huisnamen. Aanvankelijk bestonden er nog geen huisnummers, maar hadden de huizen een naam op een uithangbord of gevelsteen, uitgebeeld of geschreven of beiden.
Men kan dus genoemd zijn naar het huis waarin men woondem de mogelijkheden zijn legio: (Van der) Zwaan, van der Leeuw, van der Pijl, Kroon, Degen, Schilt; deze laatsten waren vooral in de middeleeuwen als huisteken in zwang.
Zuidnederlanders hadden over het algemeen in de Middeleeuwen al vaste geslachtsnamen, die dus in de oude spelvorm bleven bestaan. In de Hollandse steden droegen de voorname burgers in de 15e en 16e eeuw een achternaam, maar het gros van de bevolking en vooral op het platteland was in de 18e eeuw zover. In Friesland duurde het zelfs tot het begin van de 19e eeuw.
Overigens kwamen er op het platteland al zeer vroeg geslachtsnamen voor, die ontleend waren aan boerderijnamen. Zo kwam in Soest in de 14e eeuw al de familielnaam Hilhorst voor. De

Stalenhoef en het Klooster waren ook boerderijen in Soest. Voor 1811 was er totale vrijheid in het gebruik van familienamen. De kinderen kregen soms de familienaam van hun moeder en men wisselde ook nog wel eens van naam. Nadat in de loop van de 18e eeuw de meeste families een geslachtsnaam waren gaan gebruiken, verplichtte Napoleon in 1811 iedereen om een familienaam te gaan voeren. Dit moest de naam van de vader zijn (indien bekend!) Degenen die nog geen familienaam hadden, lieten een patroniem of een bijnaam registeren en wie dat allemaal niet zag zitten werd Zonder"van".
Met het voorgaande werd slechts een tipje van de naamsluier opgelicht.
Wie nieuwsgierig is geworden en er meer van wil weten doet er goed aan het boek "Hoe komen wij aan onze namen" door G.J. Uitman te lezen.

Bertie van Wijk-Blom.

Rectificatie

Er is een fout geslopen in het overzichtje, dat de werkgroep genealogie in het vorige nummer heeft gepubliceerd.
In het eerstje staatje is vermeld dat het totaal aantal parochianen 633 bedraagt. Vergeten is om de echtparen daaruit dubbel te tellen. Het totaal aantal moet zijn 743.

Wim Fecken.

haven en scheepvaart

In 1580 verzochten de Eemnessers van Buitendijk aan de staten van Utrecht, om een kanaal naar de Eem te graven; de huidige Eemnesser vaart.
De Staten droegen de Schout van de stad Utrecht op te onderzoeken of er tegen het graven van die vaart bij derden ook bezwaren konden bestaan. Een werkelijk! Amersfoort verzette er zich met hand en tand tegen.
De stad beweerde, dat zij steeds met uitsluiting

van ieder ander het recht op de Eemvaart had bezeten, zodat zij geen mededinging behoefde te dulden. Maar de Staten hadden een andere opvatting en .....Eemnes kreeg zijn vaart.
Het graven gebeurde terplaatse van een opgaande sloot of wetering lang de Zuidrand van de Zuidwend "ter wijdte van anderhalve roede van de Wakkerendijk of Heerwech" tot de Zomerdijk, alwaar een houten sluis kwam en vandaar tot de Eem. (Een "Nederlandse Roede" is een lengtemaat van 10 meter, dat zou kloppen:de Vaart is 15 meter breed). Zo ontstonden Eemnessche Vaart en Buiten-Eemnessche vaart (van sluis tot Eem).
In 1649 werd de houten sluis veranderd is een stenen; volgens het octrooi met een breedte van 17 voet In de 2e wereldoorlog hebben de Duitsers middels een betonnen plaat in het gemaal het scheepvaartverkeer naar de haven van Eemnes abrupt beeindigd.

Aan het eind van de 3km lange Eemnesser vaart ligt de haven van Eemnes. Oorspronkelijk had de Eemnesser haven 2 armen; in 1964 id de dichts bij de Wakkerendijk gelegen tak gedempt. De voornaamste reden van het dempen waren de kosten van de nieuw aan te brengen beschoeiing.
Het plantsoentje voor het oude raadhuis is aangelegd op de gedempte tak en het middenterrein. Deze tak had de volgende afmetingen: lengte 52,50 m, breedte 14,5 bij de ingang van 11,00 m op het eind. Het middenterrein had een oppervlakte van 0,13 h.a. De andere tak heeft een lengte van 47m en een breedt van 13 tot 9m aan het eind. De havendiepte is 1,80 m-NAP tot 1,50 m-NAP bij de aanlegplek der schepen.

Vervoer:

Vroeger was een plaats van geen betekenis als het niet door schepen kon worden bereikt. Dit blijkt wel uit de oude naam van het Gooi: Nardincklant, Naarden was de eerste Gooische plaats met een haven in Nederland, rond 1922 was het aantal tonnen dat over water vervoerd werd vier keer zo groot als dat van over land.

Vóór die tijd was dat percentage zefs nog veel groter.Er staan in de toelichting vraagtekens achter motorboten in beurtvaart. De lading is wel bekend, maar het is een allergaartje. Bouwmaterialen, hoofdzakelijk bestemd voor Laren en Blaricum, maakte een groot deel van de aanvoer uit. Ondanks de grote omweg die de schepen moesten maken, de steenfabrieken lagen aan de grote rivieren, prefereerde de mensen dit toch boven de aanvoer over land vanaf de Vecht. Mede door verbeteringen aan de wegen en spoorwegverbindingen liep de aanvoer over water in de loop der jaren terug.
De toelichting is een bewijs van de belangrijkheid van haven en vervoer rond de twintiger jaren.

Werkgroep Haven -en scheepvaart.

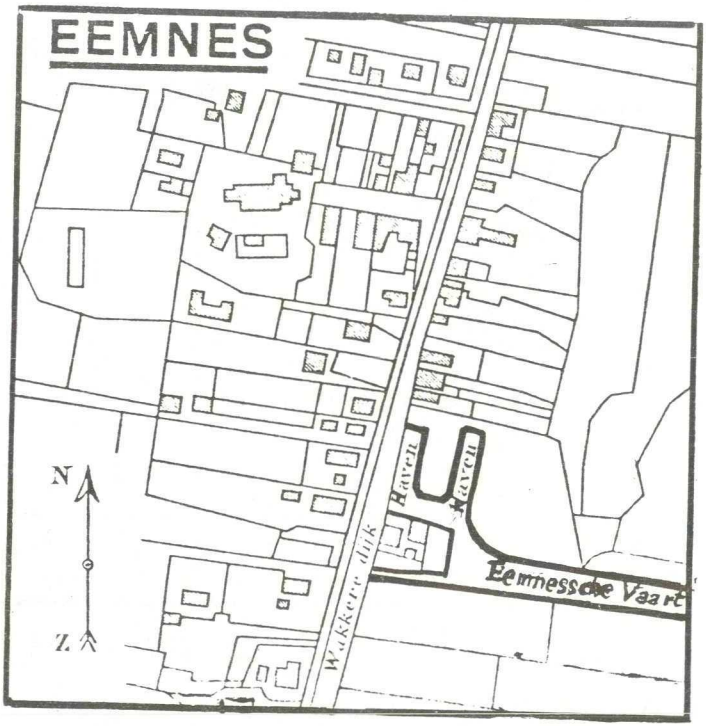

Eemnesser haven rond 1920

Eemnesser Vaart

SCHEEPVAARTBEWEGING IN EEMNES GEDURENDE HET TWEEDE HALFJAAR VAN 1924

INDEELING DER VAARTUIGEN	AANTAL DER VAARTUIGEN + TONNAGES						
	> 150 T	150-90 T	90-70 T	70-50 T	50-30 T	< 30 T	totaal
-MOTORBOTEN IN BEURTVAART	--	--	56	--	--	--	56
-MOTORBOTEN	--	5	4	3	22	1	35
-SCHEPEN	--	10	19	4	1	--	34
TOTAAL	--	15	79	7	23	1	125

	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925
AANTAL VAARTUIGEN IN DE EEMNESER HAVEN DOOR DE "JAREN" HEEN	160	156	146	200	244	229	194	203

gemiddeld tonnage 70 ton

GOEDERENBEWEGING IN EEMNES GEDURENDE HET TWEEDE HALFJAAR VAN 1924

WIJZE VAN AAN- EN AFVOER DER GOEDEREN	GOEDERENAANVOER IN TONNEN VAN 1000 KG			GOEDERENAFVOER IN TONNEN VAN 1000 KG		
	BOUWMATERIALEN GRINT EN ZAND ENZ	ANDERE GOEDEREN	TOTAAL	BOUWMATERIALEN GRINT EN ZAND ENZ	ANDERE GOEDEREN	TOTAAL
MOTORBOTEN IN BEURTVAART	?	?	1079	?	?	69
MOTORBOTEN	370	90	460	0	313	313
SCHEPEN	338	1126	1464	0	168	168
TOTAAL			3003			550
VAN DE VERVOERDE LADING IS:						
OVERGENOMEN UIT OF VERVOERD NAAR VAARTUIGEN TE GROOT OM EEMNES TE BEREIKEN	--	--	60	--	--	0
VERVOERD VAN OF NAAR EEN OPSLAGPLAATS	--	--	994	--	--	384
VERVOERD VAN OF NAAR PLAATS VAN OORSPRONG OF BESTEMMING (BENEVENS BEURTGOED)	--	--	1949	--	--	166

TOTALE GOEDERENBEWEGING 3553 TON VAN DE AANGEVOERDE LADING WAS BESTEMD VOOR :

LAREN 943 TON
BLARICUM 20 TON

"Ik kan me nog goed herinneren.....

Oproep tot het vormen van een werkgroep "Recent Verleden"

Bovenstaande kreet hoor je vaker naarmate mensen ouder worden. In ieder mensenleven hoopt zich met het verlopen der jaren een grote verzameling aan kennis en ervaring op. Ouderse mensen hebben wat dit betreft vaak een enorme rijksdom waar ze uit kunnen putten. Al zijn deze gegevens lang niet allemaal betrouwbaar, toch kan iemand die in de historie geinteresseerd is van deze oudere mensen veel te weten komen.
De genealogische werkgroep heeft al ontdekt hoe belangrijk deze bron is. Maar de leden van deze

groep zijn zich er ook van bewust dat al deze herinneringen ook plotseling weg zijn wanneer de desbetreffende ouderen niet langer het leven op deze aardbol met ons delen. Daarom wil de genealogische werkgroep interviews met oudere Eemnessers gaan organiseren. Deze interviews moeten op de band enop papier vastgelegd worden. zo kunnen deze gegevens voor het nageslacht bewaard blijven. Zo ontstaat ook een aardig beeld van de Eemnesser geschiedenis van de laatste 100 jaar. Voor vele niet zo erg historisch geinteresseerden is dat ook de interessantste periode.

oproep!

daarom willen de leden van de genealogische werkgroep mensen oproepen om een werkgroep "Recent Verleden" te vormen.

Deze werkgroep zou zich dan voornamelijk bezig moeten gaan houden met het organiseren van interviews met oud-Eemnessers.
Belangstellenden voor zo'n werkgroep kunnen kontakt opnemen met:

Bertie van Wijk-Blom,
Raadhuislaan 39,
Eemnes tel. 14689.

Henk van Hees,
Geutoomserf 23,
Eemnes tel. 89849

Lezing Drs. A.P. de Klerk

De toekomst van de Eempolder staat momenteel in het middelpunt van de belangstelling. Drs. de Klerk zal ons echter het een en ander verstellen over het verleden van de polder en in het bijzonder over het ontstaan ervan door samenwerking van mens (de boer)en natuur. Na deze lezing ga je de polder met heel andere ogen bekijken en besef je dat er in de loop der eeuwen heel wat "zweetdruppeltjes" zijn gevallen.
Ook het ontstaan van Eemnes zelf komt aan de orde.

Na de pauze waarin U een kopje koffie wordt aangeboden zullen er dia"s van het karakteristieke van de polder worden getoond.
Het wordt een zeer interessante avond, die U beslist niet mag missen!
Noteert U daarom vast *19 februari 1981, 20.30 uur in de Hilt. Entree leden f 1,-- niet-leden f 1,50.*

Van de redaktie

Alweer het laatste nummer van dit jaar. Voor het eerst uitgevoerd met behulp van een ander drukprocédé. Wij hopen, dat U met ons van mening bent, dat het uiterlijk van ons blad aanzienlijk is verbeterd.
Een probleem moeten wij nog oplossen, n.l. het goed reproduceren van foto's in ons blad. Het is mogelijk, maar de ons bekende methoden kosten veel en gaan uit boven onze begroting. De redaktie zoekt verder, weet U een goede tip dan vernemen wij die graag.
Wij danken allen die het afgelopen jaar voor copie hebben gezorgd. Zonder Uw copie zijn wij als redaktieleden hulpeloos. Wij hopen het volgend jaar weer op U te kunnen rekenen. Natuurlijk wilt U nog weten wie het vele en uitstekende type-werk voor ons blad heeft verzorgd. Mevrouw Achthoven was altijd weer bereid dit karwei te klaren, waarvoor onze dank.
Tenslotte willen wij U nog hele prettige Kerstdagen en een zeer goed 1981 toewensen.

Namens de redaktie

B. van Raay.

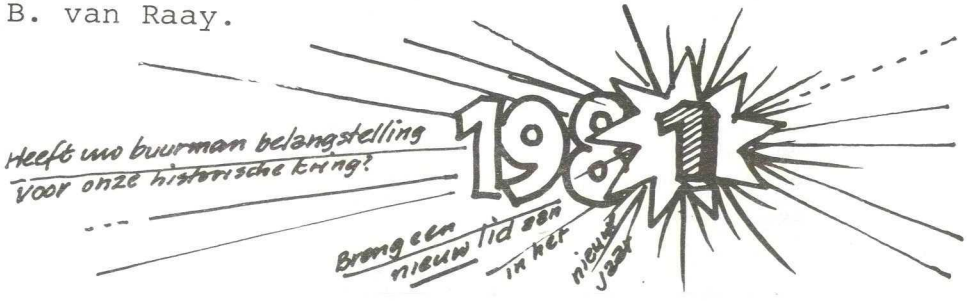

ledenlijst

per 1 november '80

Dit is de ledenlijst 2 jaar na onze oprichting. In het vervolg zullen wij volstaan met een jaarlijkse opgave van nieuwe leden.

Naam:	adres:	tel.
M. Achthoven-Hermeler	Fazantenhof 12	89856
H. Backer	Kerkstraat 6	
L. Backer-Zwart	Kerkstraat 6	
J. Beemsterboer	Meentweg 49	15422
H.J.Bekkers	Ploeglaan 9	15428
E.M. Beyerinck-van Dorp	Wakkerendijk 5	86147
W.H. de Boer	Ploeglaan 94	15950
K.van Dam	Raadhuislaan 31	15724
E. Dop	Streefoordlaan 46	
H.G. Boswinkel	Laarderweg 63	89838
W.J. Fecken	Julianaweg 26	
	Kortenhoef	60226-035
W. Gommers	Daem Fockemalaan 22	
	Amersfoort	11041-033
H. Goossens	Klaproos 30	10101
E. Th. Green	Parklaan 3	83963
Mevr. Green	Parklaan 3	83963
M. Grob-Veerkamp	Patrijzenhof 106	
H. Grootveld	Fazantenhof 118	89535
H. Hagen	J.Perkstraat 13	
	Putten	3289-03418
H. van Hees	Geutoomserf 23	89849
C.N. van Helden	Streefoordlaan 5	15450
G. Hilhorst	Wakkerendijk 62	82094
Pastoor H. v. Huik	Wakkerendijk 58	83212
Instituut voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde	Keizersgracht 569-571 Amsterdam	
C. Jungerling	Ploeglaan 12	83086
R. Kes	Ploeglaan 20	83764
W.G. Ket	Plantsoen 20	12516
D. van 't Klooster	Laarderweg 7	14361
H. van 't Klooster	Laarderweg 24	83777
G.J. Klumper	Patrijzenhof 39	89420
J.W. v.d. Kuinder-Hamer	Pr.W.Alexanderpark 363	
	Veenendaal	14304-08385
L. Lankreijer	Aartseveen 94	89198
A.Th. de Leeuw-Mertens	Wakkerendijk 7	83560
Mevr. Makker-Gorissen	Wakkerendijk 42	83845
J. Manten	Watersnip 17	11841
F. Mol	Roerdomp 27	83645
G.H. Mulder	Raadhuislaan 16	86502
J. Nobbe	Naarderstraat 49a	
	Laren NH	15763
J.J.C. van Oostrum	Plantsoen	87074
J.V.M. Out	Raadhuislaan 87	87153
A.J.C. Out-Westerhuis	Geuzenweg 71,	
	Hilversum	859591-035
P. van Oven	Rietgors 62	10115
D. Perrier	Nieuweweg 38	87801
R.J.Prins	Patrijzenhof 145	15517
H. Potman	Raadhuislaan 46	14302
B. van Raay	Zaadkorrel 23	86594
J.J.B. Ravelli	Torenzicht 30	87609
J.de Roos-Post	Torenzicht 38	86303
T. Rozenberg	Patrijzenhof 23	89638
B.Snel	Streefoordlaan 19	11382
A. Snelder-Kaarsgaren	Meentweg 103	11817
J.C. Spangenberg	Wakkerendijk 40	15634
J. van Sprundel-Hendrikx	Hasselaarlaan 29	82829
I. Steggerda-Koornstra	Raadhuislaan 47	86979
Stichtse Culturele Raad	Mariaplaats 51 Utrecht	
R.A. Terlien	Zomertaling 3	14744
A.M. Veth	Raadhuislaan 51	83131
G.C.L. Vlamings	Ploeglaan 22	87851
Pater W.v. Wegen	R.C. Mission P.O. Box 21 Friersdale CP 8861, Zuid-Afrika	
G.A.M. van Wijk-Blom	Raadhuislaan 39	14689
J.J. van Wijk	Nieuweweg 1	11352
A. Wortel-van Nimwegen	Wakkerendijk 38a	15581
G. van IJken	Molenweg 7	15864
C.J. van IJken	Roerdomp 43	11055
Keimpe Yska	Aartseveen 55	12410
J.H.A. Beeke	De Sterke Arm 143, Veenendaal.	

(Dit is bestemd voor niet-leden van de Historische Kring Eemnes)

wat voorbij is kom

niet weerom': heet het gezegde. Toch zijn er veel mogelijkheden om bepaa gebeurtenissen, zaken, dingen enz. 'aan de vergetelheid te ontrukken'. Onze voorouders hebben zich daar ook reeds mee beziggehouden: archieven vol met gegevens over woonplaatsen, familienamen, gebruiken, ambachten, landkaarten, prenten en nog vele andere interessante onder werpen. Het is zinvol door bestudering van al deze gegevens uw inzicht te verrijken omtrent de historie van ons verleden.
Bent u ook geïnteresseerd, onze Historische Kring Eemnes zal u graag daarbij helpen en het is aan u onderstaande kaart in te vullen; in te levere bij het sekretariaat van HKE: *Raadhuislaan 39 Eemnes*.

(Informeer ook eens bij uw vrienden en kennissen naar hun belangstelling voor HK

Datum :

Naam :

Adres :

Postcode / Plaats / Telefoon :

☐ heeft belangstelling voor de aktiviteiten der Historische Kring Eemnes. (HKE).
Wil hierover gaarne nadere informatie ontvangen.

☐ geeft zich op als lid van de Historische Kring Eemnes (HKE) à f 15,- per jaar.

speciale belangstelling voor de werkgroep:
○ Monumenten ○ Biblio/Topografie ○ Recent verleden
○ Genealogie ○ Haven/Scheepv. ○ .

Handtekening:

○ : Voorkeur aanstippen.
☐